

**BANK SPÓŁDZIELCZY
W JORDANOWIE**
Grupa BPS

Załącznik nr 1 do
Uchwały Zarządu nr 22/24/2018
Banku Spółdzielczego w Jordanowie
z dnia 08.06.2018 r.

**Ujawnienie informacji
o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu
ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji
podlegających obowiązkowym ujawnieniom
według stanu na dzień 31.12.2017 r.**

Jordanów, czerwiec 2018 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU	5
2. PODSTAWY PRAWNE	6
3. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM – ART. 435	6
3.1. Ryzyko kredytowe (w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko koncentracji)	7
3.2. Ryzyko operacyjne	11
3.3. Ryzyko braku zgodności	13
3.4. Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym	16
3.5. Ryzyko płynności i finansowania	17
3.6. Ryzyko walutowe	27
3.7. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)	29
3.8. Ryzyko wyniku finansowego	31
4. INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA – ART. 435 UST. 2 ROZPORZĄDZENIA CRR ORAZ ART. 111A USTAWY PRAWO BANKOWE	33
5. ZAKRES STOSOWANIA – ART. 436	33
6. FUNDUSZE WŁASNE – ART. 437	33
7. WYMOGI KAPITAŁOWE – ART. 438	36
8. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA – ART. 439	39
9. BUFORY KAPITAŁOWE – ART. 440	39
10. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO – ART. 441	39
11. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 442	40
12. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – ART. 443	46
13. KORZYSTANIE Z ECAI – ART. 444	46
14. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE – ART. 445	47
15. EKSPOZYCJA NA RYZYKO OPERACYJNE – ART. 446	47
16. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 447	48
17. EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 448	49
18. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE – ART. 449	51
19. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ – ART. 450	51
20. DŹWIGNIA FINANSOWA – ART. 451	54
21. STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 452	56
22. STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 453	56
23. STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO – ART. 454	58
24. STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – ART. 455	58

Wykaz tabel:

Tabela nr 1	Źródła finansowania działalności Banku według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 2	Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 3	Zestawienie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 4	Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności i finansowania
Tabela nr 5	Średni i maksymalny poziom wykorzystania obowiązujących limitów według stanu na dzień 31.12.2017 r. oraz maksymalne wykorzystanie w całym 2017 roku
Tabela nr 6	Struktura funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 7	Uzgodnienie pozycji funduszy własnych Tier I i Tier II do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym (przedstawionym zgodnie z ustawą o Rachunkowości)
Tabela nr 8	Zestawienie regulacyjnych wymogów kapitałowych według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 9	8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla kategorii ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia CRR według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 10	Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 11	Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego
Tabela nr 12	Wskaźniki dotyczące wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne
Tabela nr 13	Ustalone wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kapitał wewnętrzny według stanu na dzień 31.12.2017 r.)
Tabela nr 14	Całkowita i średnia wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 15	Ekspozycje przeterminowane w podziale na istotne grupy kontrahentów według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 16	Ekspozycje kredytowe w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 17	Kredyty według terminów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 18	Struktura zobowiązań pozabilansowych według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 19	Ekspozycje przeterminowane w podziale na grupy według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 20	Informacja o stanie i zmianach rezerw celowych
Tabela nr 21	Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 22	Wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 23	Ilość i wysokość strat operacyjnych w 2017 roku
Tabela nr 24	Instrumenty finansowe według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 25	Informacje o sumie wypłaconych wynagrodzeń w 2017 r. (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy) osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.
Tabela nr 26	Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na obszary działalności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie
Tabela nr 27	Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka
Tabela nr 28	Wartość wskaźnika dźwigni finansowej w 2016 i 2017 roku
Tabela nr 29	Wskaźnik dźwigni – formularz do celów ujawniania informacji
Tabela nr 30	Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 31	Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 32	Tabela LRSpł: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) według stanu na dzień 31.12.2017 r.
Tabela nr 33	Tabela LRQua: Informacje jakościowe
Tabela nr 34	Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego – informacje dotyczące ryzyka koncentracji w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym według stanu na dzień 31.12.2017 r.

Załącznik nr 1 - Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem. Systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

Załącznik nr 2 - Oświadczenie Zarządu.

Załącznik nr 3 - Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

WPROWADZENIE

1. Niniejszy dokument stanowi realizację Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej Rozporządzeniem CRR), innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji, jak również „Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, udostępnionej na stronie internetowej Banku: www.bsjordanow.pl.
2. Niniejszy dokument obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111a ust. 4 ustawy Prawo bankowe.
3. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu CRR dokonuje ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie, zwanym dalej „Informacją” wg stanu na dzień 31.12.2017 r.
4. W niniejszej Informacji zawarto wszystkie dane dotyczące adekwatności kapitałowej, o których mowa w w/w regulacjach, z wyjątkiem informacji nieistotnych. Bank nie jest podmiotem dominującym ani podmiotem zależnym, a informacje ogłaszane są na poziomie indywidualnym. Uzupełnieniem ujawnianych informacji zawartych w niniejszym dokumencie są dane zawarte w „Informacji dodatkowej sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Jordanowie za okres od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017 roku” oraz „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Jordanowie w okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku”.

1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU

1. Bank Spółdzielczy w Jordanowie, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Jordanowie, ul. Rynek 44, 34-240 Jordanów, którego akta rejestrowe są przechowywane w Sądzie Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia, w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wpisano do Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS 0000128861, NIP 735-00-19-736 REGON 000499933, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2017 roku.
2. Bank Spółdzielczy działa na terenie województwa małopolskiego oraz na terenie powiatu żywieckiego z terenu województwa śląskiego.
3. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.
4. W 2017 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

Lp.	Placówka	Adres
1.	Centrala w Jordanowie	34-240 Jordanów, ul. Rynek 44
2.	Oddział w Makowie Podhalańskim	34-220 Maków Podhalański, ul. 3 Maja 6
3.	Oddział w Zawoi	34-222 Zawoja 1923
4.	Filia w Białce	34-220 Maków Podhalański, Białka 608
5.	Filia w Sidzinie	34-236 Sidzina 362
6.	Filia w Krakowie	30-504 Kraków, ul. Kalwaryjska 90

5. Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie.
6. Bank Spółdzielczy w Jordanowie jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, który zapewnia płynność i wypłacalność każdego uczestnika.

2. PODSTAWY PRAWNE

Niniejsza Informacja została sporządzona zgodnie z wymogami określonymi w:

- 1) Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zwanym dalej „Rozporządzeniem CRR”, z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (część ósma),
- 2) Ustawie Prawo bankowe (art. 111 oraz 111a),
- 3) Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydanych Uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego (§ 31),
- 4) Rekomendacjach wydanych przez KNF, w tym Rekomendacji „P” oraz Rekomendacji „M”.

3. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM – ART. 435

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany system zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, jednostki i komórki organizacyjne, a także pracownicy. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Strategia ta jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Jordanowie na lata 2018-2022” i podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji. Przegląd oraz weryfikacja dokonywana jest także w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz Banku lub w jego otoczeniu zewnętrznym.
2. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” powiązana jest również z innymi regulacjami wewnętrznymi o charakterze strategicznym, np. „Politykami w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, „Planem ekonomiczno - finansowym Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, itp.
3. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki może ponieść Bank.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych oraz założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Przestrzeganie akceptowalnego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko) podlega monitorowaniu, a także raportowaniu przez komórki organizacyjne Banku dokonujące pomiaru ryzyk występujących w Banku, zgodnie z przedmiotowymi regulacjami oraz „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
6. Informacja dotycząca art. 435 ust. 1 lit a – d Rozporządzenia CRR, tzn. strategii i procesów zarządzania rodzajami ryzyka, struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i Statutu Banku lub innych odpowiednich rozwiązań, w tym względnie zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka, strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko, zawarta jest w Załączniku nr 1 do niniejszej Informacji. Załącznik ten zawiera również informacje objęte art. 111 a ust. 4 ustawy Prawo bankowe.
7. Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 435 ust. 1 lit. e, zatwierdzone przez Zarząd, zawarte w Załączniku nr 2 do niniejszej Informacji.

8. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust. 1 lit f., w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka, zawarta została w Załączniku nr 3 do niniejszej Informacji.

3.1. Ryzyko kredytowe (w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko koncentracji)

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe itp.). Ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w tym ryzykiem koncentracji w Banku, ujęte w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniających odpowiedni poziom dochodowości. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
2. dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
3. podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela kredytowego,
4. działania organizacyjno-proceduralne.

Cele szczegółowe zawarte są „Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji)”, będącej elementem „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, stanowiącej uszczegółowienie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Komitet Audytu dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji w Banku.

Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji w Banku są:

- 1) **Prezes Zarządu**, nadzorujący ryzyka istotne w Banku, w tym ryzyko kredytowe,
- 2) **Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych**, bezpośrednio zarządzający ryzykiem kredytowym, nadzorujący działalność kredytową, odpowiedzialny za wdrażanie i realizację Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji, ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta,
- 3) **Główny Księgowy** – odpowiedzialny m.in. za tworzenie i rozwiązywanie rezerw celowych na podstawie propozycji Analityka kredytowego i Komórki ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,

- 4) **Analitik kredytowy (drugi poziom zarządzania - druga linia obrony)** - opiniuje ryzyko transakcji kredytowych pod kątem oceny ryzyka ponoszonego przez Bank, opracowuje i weryfikuje metodyki oceny zdolności kredytowej oraz procedury oceny wartości przyjętych zabezpieczeń. Analitik kredytowy współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego, regulacji w zakresie restrukturyzacji i windykacji oraz prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych. Analitik kredytowy pełni także funkcję Komórki windykacyjnej zgodnie z „Instrukcją zarządzania należnościami trudnymi w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Dokonuje kwartalnego monitoringu ekspozycji kredytowych przekraczających 10 % funduszy własnych oraz należności zagrożonych,
- 5) **Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych (drugi poziom zarządzania - druga linia obrony)** – pracownicy, którzy mają za zadanie przeprowadzanie monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych z tytułu sytuacji ekonomiczno-finansowej na podstawie dokumentów przygotowanych przez Pracowników operacyjnych. Niezależność monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych – Bank zapewnia niezależność monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń poprzez taki podział zadań, że Pracownicy pierwszego poziomu zarządzania (pierwszej linii obrony) kompletują i wstępnie przygotowują dokumenty, które przekazują do Komórki ds. monitoringu i klasyfikacji w celu przeprowadzenia monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji ekspozycji z tytułu sytuacji ekonomiczno-finansowej. Decyzje w sprawie klasyfikacji są podejmowane zgodnie z zasadami określonymi w „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 6) **Pracownik jednostki biznesowej (pierwszy poziom zarządzania - pierwsza linia obrony)** – pracownik kredytowy Centrali, Oddziału lub Filii, zajmujący się bezpośrednią obsługą klienta, prowadzący jego dokumentację, przygotowujący dokumenty do monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta oraz analizę terminowości spłat w oparciu o regulacje zatwierdzone przez Zarząd Banku, gromadzący dane do niezależnej klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych,
- 7) **Komórka monitorująca ryzyko - (drugi poziom zarządzania - druga linia obrony)** - odpowiedzialna za pomiar, monitorowanie, raportowanie ryzyk, opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku,
- 8) **Komórka ds. zgodności - (drugi poziom zarządzania-druga linia obrony)** wyodrębnione stanowisko w schemacie struktury organizacyjnej, bezpośrednio podległe służbowo Prezesowi Zarządu, zapewniające zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego działania, pełniąc zadania określone w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz w „Regulaminie funkcjonowania Komórki do spraw zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 9) **Dyrektorzy Oddziałów, Kierownik Filii w Krakowie oraz Kierownik Kredytów** - odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości,
- 10) **Kontrola wewnętrzna oraz Audyt wewnętrzny (Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS)** - przeprowadzający kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 11) **Wszyscy pracownicy Banku** - zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limitów),
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- 5) zarządzanie ryzykiem koncentracji,

- 6) zarządzanie ryzykiem rezydualnym (w tym zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zgodnie z Rekomendacją „S”),
- 7) zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych zgodnie z Rekomendacją „T”,
- 8) testy warunków skrajnych i plany awaryjne,
- 9) weryfikacja (przeгляд) przyjętych procedur,
- 10) kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

- 1) badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
- 2) wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
- 3) prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,
- 4) bieżącym monitoringiem zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
- 5) dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
- 6) prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
- 7) kontroli działalności kredytowej,
- 8) rozdzieleniu funkcji budowy modeli statystycznych (arkuszy) oceny zdolności kredytowej od działalności sprzedażowej (operacyjnej) – I linia obrony – I poziom zarządzania. Za budowę modeli (arkuszy) oceny zdolności kredytowej odpowiada Analityk kredytowy (II linia obrony - II poziom zarządzania).

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) dywersyfikacji ryzyka (limity koncentracji);
- 2) analizy skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych;
- 3) monitorowania rynku podstawowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości;
- 4) analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego;
- 5) monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
- 6) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - a) organizacji bezpiecznych schematów podejmowania decyzji kredytowych;
 - b) rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka, poprzez wdrożenie zasady, że ocenę ryzyka przeprowadza Zarząd lub jego pełnomocnicy z wykorzystaniem dokumentacji opracowanej przez pracownika kredytowego, w oparciu o zatwierdzone przez Zarząd regulacje;
 - c) podziale nadzoru nad ryzykiem kredytowym wśród członków Zarządu. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym sprawuje Prezes Zarządu, natomiast Wiceprezes ds. Handlowych bezpośrednio zarządza ryzykiem kredytowym;
 - d) przydzieleniu odpowiedzialności nad wdrażaniem Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji) Wiceprezesowi Zarządu ds. Handlowych;
 - e) prawidłowym przepływie informacji;
 - f) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr;
 - g) nadzorze nad działalnością kredytową;
 - h) organizacji odpowiedniego systemu kontroli wewnętrznej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do kategorii ekspozycji detalicznych, zgodnie z Rozporządzeniem CRR Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w instrukcjach kredytowania oraz zarządzanie portfelowe.

W Banku Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych prowadzi systematyczny monitoring sytuacji ekonomiczno - finansowej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku.

Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku, Kierownik Kredytów, Dyrektorzy Oddziałów i Kierownik Filii w Krakowie stosują następujące rozwiązania:

- 1) ograniczanie kwoty ekspozycji poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże ekspozycje kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka;
- 2) ograniczanie skali całej akcji kredytowej Banku lub w odniesieniu do wybranych placówek Banku;
- 3) zwiększanie poziomu zabezpieczeń;
- 4) restrukturyzowanie zadłużenia;
- 5) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych;
- 6) sprzedaż wierzytelności;
- 7) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko koncentracji:

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka koncentracji jest:

Dywersyfikacja ryzyka wynikającego z koncentracji poprzez utrzymanie tej koncentracji zgodnej z Rekomendacją „C” i założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

- a) limity koncentracji należności jako procent kapitału uznanego, stanowiące Załącznik nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- b) maksymalną koncentrację wynikającą z ekspozycji wobec podmiotów z tej samej branży oraz maksymalną koncentrację wynikającą z tego samego rodzaju zabezpieczenia, która ujęta jest w Załączniku nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- c) limity ekspozycji z tytułu inwestycji w instrumenty dłużne i kapitałowe, które zawarte są w Załączniku nr 1 do „Instrukcji zarządzania ryzykiem inwestycji finansowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank, z uwagi na identyfikowane ryzyko wynikające z zakresu, skali i charakteru działalności zarządza następującymi rodzajami koncentracji ekspozycji:

- 1) ekspozycje wobec jednego kredytobiorcy oraz wobec grupy podmiotów powiązanych, w tym dużych ekspozycji kredytowych,
- 2) ekspozycje wobec podmiotów z tej samej branży, zdefiniowanych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami),
- 3) ekspozycje w ramach poszczególnych produktów,
- 4) ekspozycje wynikające z tego samego rodzaju zabezpieczenia (w tym EKZH),
- 5) detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK),
- 6) ekspozycje z tytułu inwestycji w instrumenty dłużne i kapitałowe,

- 7) ekspozycje w odniesieniu do kredytów udzielonych członkom Rady Nadzorczej, członkom Zarządu, pracownikom zajmującym kierownicze stanowiska, podmiotom powiązanym kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko.

W Banku przeprowadzane są testy warunków skrajnych, których celem jest analiza wpływu znacznego wzrostu ryzyka kredytowego na sytuację Banku.

Na podstawie testów warunków skrajnych opracowuje się (weryfikuje) plany awaryjne w zakresie działalności kredytowej.

Kontrola działalności kredytowej w Banku sprawowana jest poprzez:

- 1) analizowanie na bieżąco sytuacji ekonomiczno-finansowej i wiarygodności klienta, a także prawidłowości przestrzegania oraz dotrzymywania wszystkich warunków określonych w umowie kredytowej oraz w umowie dot. prawnych form zabezpieczeń,
- 2) analizowanie przestrzegania regulacji kredytowych i ocenę jakości pracy poszczególnych pracowników kredytowych.

Kontroli wewnętrznej działalności kredytowej dokonują:

- 1) pracownicy Oddziałów/Filii oraz Centrali odpowiedzialni za administrowanie kredytami,
- 2) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
- 3) Komórka ds. zgodności,
- 4) Wiceprezes ds. Handlowych,
- 5) Prezes Zarządu,
- 6) Audyt wewnętrzny Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 2) narzędzi pomiaru,
- 3) przestrzegania limitów wewnętrznych,
- 4) realizacji Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym Banku,
- 5) systemu kompetencji i odpowiedzialności,
- 6) mechanizmów informacyjno-sprawozdawczych stosowanych na poszczególnych szczeblach zarządzania.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) zgodności systemu zarządzania ryzykiem kredytowym z regulacjami zewnętrznymi,
- 2) zgodności limitów wewnętrznych z wymaganiami nadzorczymi,
- 3) przestrzegania wewnętrznych regulacji kredytowych.

3.2. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne – jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym (wyniku finansowego). Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT oraz ryzyko braku zgodności.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- ✓ określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- ✓ prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
- ✓ opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasad identyfikacji, rejestracji, oceny i monitorowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego oraz przyjęte przez Bank określenie ryzyka operacyjnego na potrzeby stosowania tych zasad, uwzględniające możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne oraz uwzględniające zdarzenia charakteryzujące się niską częstotliwością występowania, lecz wysokimi stratami,
- ✓ plany utrzymania ciągłości działania zapewniające ciągłe i niezakłócone działanie Banku oraz plany awaryjne służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności Banku i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych, mogących poważnie zakłócić tę działalność,
- ✓ zasady zarządzania kadrami,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem powierzenia wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem modelu,
- ✓ zasady zarządzania ryzykiem IT systemów, związanym z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności Banku przez jego środowisko teleinformatyczne,
- ✓ określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- ✓ zdefiniowanie tolerancji/apetytu Banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowych sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym oraz określone działania, które Bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- ✓ przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego,
- ✓ weryfikacja spójności procedur wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi.

Organami nadzorującymi zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku są:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Komitet Audytu,
- 3) Zarząd.

W procesie bezpośredniego realizowania zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Komórka monitorująca ryzyko,
- 2) Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych,
- 3) Informatyk,
- 4) Zarząd Banku sprawujący główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku sprawuje Prezes Zarządu, a osobą odpowiedzialną za zarządzanie tym ryzykiem jest Wiceprezes ds. Finansowo – Księgowych.

Podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym to:

- ✓ opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz bezpieczeństwem Banku, dostosowanych do przepisów zewnętrznych, z wykorzystaniem procedur wzorcowych Banku Zrzeszającego,
- ✓ okresowa weryfikacja (przeгляд) przyjętych procedur wewnętrznych,
- ✓ identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności,
- ✓ wycena strat zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- ✓ analiza zagrożeń i propozycja działań w celu ograniczenia ryzyka operacyjnego,
- ✓ przeprowadzanie testów warunków skrajnych oraz testów ciągłości działania,

- ✓ raportowanie wyników analiz i ocen Zarządowi, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej,
- ✓ podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne, ryzyko braku zgodności oraz ryzyko IT,
- ✓ system kontroli wewnętrznej,
- ✓ szkolenia pracowników, członków Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja i ewidencja zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 2) pomiar ryzyka.
- 3) ocena/szacowanie ryzyka,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie ryzyka,
- 6) stosowanie mechanizmów kontrolnych i ograniczających ryzyko.

Działania zabezpieczające:

- ✓ wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowania oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- ✓ zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku,
- ✓ zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
- ✓ działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów,
- ✓ osłabianie i niwelowanie skutków zgłaszanych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty, w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka,
- ✓ stosowanie ubezpieczeń,
- ✓ tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania,
- ✓ okresowa weryfikacja (przeгляд) procedur obowiązujących w Banku.

3.3. Ryzyko braku zgodności

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko, w tym ryzyko braku zgodności. Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych, w tym Zasad ładu korporacyjnego w procesach funkcjonujących w Banku.

Cel zapewniania zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz cele szczegółowe:

Celem zapewniania zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest utrzymanie ryzyka braku zgodności na akceptowalnym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą poziomie.

1. Podstawowym celem realizacji Polityki zgodności w Banku jest uzyskanie stanu, w którym wszelkie działania Banku, jego organów i pracowników są w maksymalnym stopniu zgodne z przyjętymi przepisami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi, a także standardami rynkowymi.
2. W ramach celu ogólnego systemu kontroli wewnętrznej, jakim jest zapewnianie zgodności, Bank odpowiednio wyodrębnia cele szczegółowe dotyczące zapewniania zgodności, tj.:
 - 1) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
 - 2) wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania komórek odpowiedzialnych za tworzenie regulacji wewnętrznych o planowanych zmianach przepisów zewnętrznych,
 - 3) zapewnienie wewnętrznej spójności regulacji obowiązujących w Banku,
 - 4) minimalizowanie negatywnych skutków nieprzestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych oraz przyjętych standardów rynkowych,

- 5) dostosowanie narzędzi informatycznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
- 6) wprowadzenie Zasad zarządzania łańcem korporacyjnym w oparciu o Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego oraz wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

Kluczowe obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności (compliance):

W Banku określa się następujące istotne obszary zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) przepisy i regulacje związane z Prawem bankowym,
- 2) ochronę konsumenta i przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji, analiza wzorców umów, w szczególności pod kątem niedozwolonych klauzul umownych (tzw. klauzul abuzywnych),
- 3) obowiązek rzetelnej reklamy produktów i usług,
- 4) wprowadzanie nowych produktów i modeli biznesowych, w szczególności pod kątem przeciwdziałania obchodzeniu powszechnie obowiązujących przepisów (Rek. M 14.6),
- 5) outsourcing,
- 6) ochronę tajemnicy bankowej,
- 7) ochronę danych osobowych,
- 8) przeciwdziałanie konfliktowi interesów, w tym konfliktowi personalnemu,
- 9) darowizny i podarunki, transakcje własne pracowników,
- 10) ryzyko braku zgodności związane z klientami i transakcjami, np. tworzenie listy kontrahentów, z którymi Bank nie zamierza podejmować współpracy (Rek. M 14.6),
- 11) prawo pracy, w tym zwłaszcza mobbing i molestowanie w pracy,
- 12) Politykę informacyjną dotyczącą ujawnień.

Poziomy zarządzania (linie obrony przed ryzykiem braku zgodności):

Zapewnianie zgodności zorganizowane jest w Banku na trzech, niezależnych poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), o których mowa w §3 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

1. Pierwsza linia obrony – obejmuje działanie komórek i jednostek organizacyjnych pierwszego poziomu, w tym:
 - 1) bieżące zapewnianie zgodności w toku operacji – poprzez odpowiednie stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności (np. przeglądy zarządcze, udział w sporządzaniu analizy luk regulacyjnych, wydawanie zaleceń po dokonanych testach poziomych pierwszej linii obrony, dostarczanie danych do wyznaczania wartości wskaźników ryzyka braku zgodności) oraz mechanizmów kontrolnych (np. procedur, podziału zadań, autoryzacji operacji, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych - poprzez przestrzeganie odpowiednich przepisów i regulacji wewnętrznych,
 - 2) dbałość o zgodność w toku projektowania regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji procesów Banku, w przypadku posiadania takich zadań przez komórki organizacyjne,
 - 3) udział w realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności – np. w identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu oraz raportowaniu na temat ryzyka, w zakresie nie zastrzeżonym dla Komórki ds. zgodności,
 - 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania poziomego (weryfikacja bieżąca oraz testowanie poziome),
2. Druga linia obrony – obejmuje działanie Komórki ds. zgodności, a także współpracujących z nią innych komórek drugiej linii obrony, w zakresie:
 - 1) stosowania mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności - np. przeglądy, szkolenia,
 - 2) stosowania mechanizmów kontrolnych dotyczących Komórki ds. zgodności – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych, zachowania podziału zadań, niezależności Komórki, szkoleń jej pracowników w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi,

- 3) stosowania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności dotyczących innych komórek drugiej linii obrony – np. przestrzeganie regulacji wewnętrznych, w zakresie procedur działania, właściwego podziału zadań, uzyskiwania autoryzacji projektów regulacji wewnętrznych, szkoleń pracowników w zakresie związanym z zapewnianiem zgodności i przepisami prawa lub regulacyjnymi,
 - 4) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach Komórki ds. zgodności - weryfikacja bieżąca pozioma oraz testowanie poziome,
 - 5) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach monitorowania pionowego (weryfikacja bieżąca pionowa oraz testowanie pionowe),
 - 6) realizacji procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności - identyfikacji, pomiaru, monitorowanie oraz raportowania na temat ryzyka.
3. Trzecia linia obrony – niezależna ocena adekwatności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez działanie Audytu Wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Reasumując podstawowym celem zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest przeciwdziałanie wystąpieniu strat finansowych oraz ryzyka naruszenia dobrego imienia Banku. Identyfikacja ryzyka braku zgodności jest procesem ciągłym i odbywa się na podstawie bieżących analiz m.in.: bazy zdarzeń ryzyka operacyjnego, rejestru spraw sądowych, informacji o skargach i reklamacjach klientów mających związek z ryzykiem braku zgodności, informacji od kierujących komórkami o występujących przypadkach braku zgodności.

Do najważniejszych zadań dotyczących poziomu strategicznego w procesie zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności należą w przypadku Komitetu Audytu - dokonywanie oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz systemu kontroli wewnętrznej w Banku, w przypadku Rady Nadzorczej - sprawowanie nadzoru nad jego skutecznym funkcjonowaniem, zatwierdzanie Polityki zgodności i innych dokumentów odnoszących się do tego procesu oraz ocena jego efektywności. Zarząd odpowiada za opracowanie i wdrożenie Polityki zgodności, ustalenie struktury organizacyjnej kompetencji, odpowiedzialności i zadań w tym obszarze oraz podejmowanie środków naprawczych lub dyscyplinujących w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki. Funkcje zgodności powierzono Komórcie ds. zgodności.

Za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym ustanowienie stałej i efektywnie działającej Komórki ds. zgodności, organizację procesu zarządzania tym ryzykiem odpowiada Zarząd Banku.

Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w Banku sprawuje Prezes Zarządu.

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank wprowadza regulacje wewnętrzne, zawierające procedury zarządzania tym ryzykiem, tj.:

- 1) Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w banku Spółdzielczym w Jordanowie,
- 2) Politykę zgodności,
- 3) Regulamin funkcjonowania Komórki do spraw zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie, który określa m.in. obowiązki Komórki ds. zgodności wynikające z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r.,
- 4) Politykę zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych,
- 5) Politykę w zakresie przeciwdziałania konfliktowi interesów,
- 6) Kodeks etyki – zasady postępowania pracowników Banku Spółdzielczego w Jordanowie,
- 7) Instrukcję zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

3.4 Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym (wg Metodyki BION) – część ryzyka rynkowego rozumiane jest jako ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych (dotyczy również pozycji zabezpieczających te pozycje). Ryzyko stopy procentowej wynikające z działalności innej niż handlowa wynika z następujących źródeł:

1. niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko terminów przeszacowania),
2. zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu Banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (ryzyko bazowe),
3. zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości),
4. opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych, np. opcja wcześniejszej spłaty (ryzyko opcji).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- ✓ zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczenia ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- ✓ podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym Polityki handlowej - Planu działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego celem wypracowania odpowiednich marż,
- ✓ codzienną realizację polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych,
- ✓ utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających realizacji Planu ekonomiczno - finansowego i adekwatności kapitałowej Banku,
- ✓ utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą,
- ✓ prowadzenie działań mających na celu zabezpieczanie ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym w ramach zarządzania aktywami i pasywami Banku,
- ✓ utrzymanie poziomu poszczególnych kategorii ryzyka stopy procentowej występujących w prowadzonym portfelu bankowym na poziomie nie wymagającym tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych (według metodologii przyjętej w wewnętrznych procedurach Banku).

Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku są:

- 1) Zarząd,
- 2) Komórka monitorująca ryzyko,
- 3) Główny Księgowy,
- 4) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku w ramach zadań przypisanych w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Jordanowie”.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

- 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz
- 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- ✓ metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- ✓ metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- ✓ analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- ✓ metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko przeszacowania (ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania),
- 2) ryzyko bazowe,
- 3) ryzyko opcji klienta,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości.

System limitów pozwala na kontrolę ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej. Wyznacza się następujące rodzaje limitów:

- 1) limity niedopasowania (luki) w przedziałach przeszacowania,
- 2) limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 3) limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 4) limit maksymalnej straty z tytułu odwrócenia się krzywej dochodowości,
- 5) limity związane z wykorzystaniem opcji klienta.

Przynajmniej raz w roku, lub w sytuacji przekroczenia limitów, zostaje przeprowadzona weryfikacja obowiązujących limitów, mająca na celu dostosowanie limitów do bieżącej sytuacji Banku w zakresie występującego profilu ryzyka rozumianego, jako potencjalne zagrożenie utraty wyniku odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej (łącznie z kontrolą przestrzegania limitów oraz testami warunków skrajnych) w okresach miesięcznych. Wyniki analizy przedstawiane są Zarządowi (z częstotliwością miesięczną) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej (z częstotliwością kwartalną).

3.5 Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności rozumiane jest jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania, stanowiące część ryzyka płynności, rozumiane jest jako zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
2. podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
3. utrzymanie nadzorczych miar płynności oraz wskaźników określonych w Rozporządzeniu CRR.

Realizacja strategii zarządzania płynnością i finansowaniem następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- 1) płynności,
- 2) bezpieczeństwa,
- 3) rentowności.

Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komórek oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych

W proces zarządzania ryzykiem płynności i finansowania zaangażowane są następujące jednostki:

1. Rada Nadzorcza:
 - zatwierdza Strategię działania Banku, „Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, w tym ryzyka płynności i finansowania, roczny Plan ekonomiczno-finansowy oraz Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych,
 - zatwierdza Politykę handlową, która obejmuje działania mające na celu zapewnienie stabilności bazy depozytowej Banku, Politykę zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz zasady sporządzania testów warunków skrajnych – zawarte w „Politykach w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”,
 - zatwierdza strukturę organizacyjną, zapewniającą rozdzielenie funkcji operacyjnych od oceny ryzyka płynności,
 - nie rzadziej niż raz na kwartał analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności i finansowania, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz zapewnia, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów,
 - zatwierdza metody szacowania wymogów wewnętrznych oraz limity alokacji kapitałów z tytułu ryzyka płynności i finansowania,
 - zatwierdza określony przez Zarząd Banku w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” akceptowalny ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko płynności i finansowania) oraz monitoruje jego przestrzeganie,
 - pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania podejmowanym przez Bank,
 - ocenia realizację „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz Polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, zgodnie z zapisami „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
 - Rada Nadzorcza winna zostać niezwłocznie poinformowana w przypadku potencjalnych problemów płynnościowych w związku z istotnymi zmianami czynników ryzyka;
2. Komitet Audytu dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie;

3. Zarząd:

- odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur) oraz za realizację zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Strategii, Polityk i planów w zakresie ryzyka płynności i finansowania, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- odpowiada za zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka Banku,
- precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności adekwatną do Strategii działania Banku,
- uruchamia odpowiednie do sytuacji plany awaryjne,
- sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
- przeprowadza przeglądy zasad zarządzania ryzykiem płynności i finansowania oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia,
- zatwierdza rodzaje i wysokość limitów obowiązujących w Banku;

4. Główny Księgowy:

- zarządzanie bieżącą płynnością w Banku,
- utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
 - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
 - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
- bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
- utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
- przestrzeganie poziomu nadzorczych miar płynności,
- maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności),
- prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
- identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku,
- uczestnictwo w opracowaniu regulacji związanych z ryzykiem płynności i finansowania;

5. Zespół Finansowo – Księgowy:

- sporządzanie dziennej analizy przepływów środków pieniężnych oraz zagospodarowania wolnych środków,
- zawieranie transakcji lokowania środków na podstawie decyzji Głównego Księgowego,
- rozliczanie transakcji lokowania środków;

6. Komórka monitorująca ryzyko odpowiada za:

- obliczanie nadzorczych miar płynności,
- monitorowanie i analizę poziomu ryzyka płynności i finansowania,
- opracowanie i weryfikację limitów dotyczących ryzyka płynności i finansowania,
- analizę wpływu obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,

- o sporządzanie informacji zawierających ocenę ryzyka płynności i finansowania wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej, w zakresie i w terminach określonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- o opracowanie i weryfikację metod analizy ryzyka płynności i finansowania,
- o przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- o wyliczanie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka płynności i finansowania;

7. Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:

- o realizacji Strategii, Planów i Polityk Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
- o zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
- o dbania o jak najlepszy wizerunek Banku oraz do rzetelnej obsługi klientów,
- o kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku,
- o dążenia do pozyskiwania i utrzymania środków obcych Banku.

Struktura organizacyjna zapewnia rozdzielenie zadań związanych z zawieraniem transakcji od oceny ryzyka.

Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania

Głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów sektora niefinansowego i sektora rządowego i samorządowego. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku.

Tabela nr 1 - Źródła finansowania działalności Banku według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Źródła finansowania działalności Banku (wg pierwotnych terminów wymagalności)		
Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 2017-12-31
A.	Pasywa ogółem (źródła finansowania)	360 612
A.1	Zobowiązania ogółem	326 561
A.1.1.	Zobowiązania wg sektorów	326 561
I.	Podmioty finansowe	7 000
1.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0
2.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	7 000
3.	Zobowiązania wobec pozostałych podmiotów sektora finansowego	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego ogółem	298 679
1.	Podmioty gospodarcze	34 619
2.	Gospodarstwa domowe	259 512
3.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	4 548
III.	Podmioty sektora rządowego i samorządowego	20 882
A.2.	Inne źródła finansowania	34 051
B.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	15 000

Oferta depozytowa Banku kierowana jest zarówno do klientów sektora niefinansowego, w tym głównie do osób fizycznych, a także do podmiotów sektora rządowego i samorządowego i dostosowywana jest do oczekiwań klientów, jak również do działań Banków konkurencyjnych.

Stopień scentralizowania funkcji skarbowych oraz zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Funkcje skarbowe oraz zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania w Banku są w pełni scentralizowane i wykonywane są na poziomie Centrali Banku zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Oddziały Banku nie wykonują samodzielnie funkcji skarbowych oraz nie zarządzają ryzykiem płynności i finansowania.

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia

Bank Spółdzielczy w Jordanowie wszystkie czynności w zakresie rozliczeń międzybankowych oraz rozliczeń walutowych, dokonuje za pośrednictwem Banku Zrzeszającego – Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Rachunek rezerwy obowiązkowej Banku prowadzony jest w BPS S.A.

Bank przystąpił z dniem 31.12.2015 r. do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która stanowi jednostkę zarządzającą Systemem Ochrony w rozumieniu przepisów Rozdziału 3a Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (IPS). Celem Systemu Ochrony jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika. Przedmiotem działalności Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A. jest także realizowanie Audytu wewnętrznego wobec członków oraz monitorowanie, szacowanie i kontrola ryzyka działalności członków Spółdzielni.

W związku z powyższym Bank będzie:

1. spełniał założenia Strategii Grupy w zakresie zaangażowania kapitałowego w Banku Zrzeszającym, a także utrzymywał minimum depozytowe, zgodnie z zasadami Umowy Systemu Ochrony,
2. spełniał założenia Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie pokrywania składki na rzecz Spółdzielni i zaangażowania Banku w fundusze Systemu Ochrony, zgodnie z Umową Systemu Ochrony,
3. utrzymywał wskaźniki LCR i nadzorczych miar płynności na wymaganych poziomach, aby jego ocena globalna wynikająca z Zasad oceny punktowej w systemie Ochrony Zrzeszenia BPS nie była gorsza niż „B”.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku

Tabela nr 2 - Rozmiar i skład nadwyżki płynności Banku według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość wskaźników (nadwyżki)	Nazwa części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum a) M1 luka płynności krótkoterminowej b) M2 współczynnik płynności krótkoterminowej	a) 48 190,98 b) 0,94	a) różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, a wartością środków obcych niestabilnych b) iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności do wartości środków obcych niestabilnych
2	Norma długoterminowa ponad minimum a) M3 współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi b) M4 współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi	a) 0,55 b) 0,27	a) iloraz funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepiętnych b) iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepiętnych i o ograniczonej płynności
3	LCR ponad minimum	30 %	wyrażony w procentach iloraz aktywów płynnych i odpływów płynności pomniejszonych o przyptywy płynności

Wymogi dotyczące dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku – nie dotyczy.

Normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności Banków obowiązujące w danej jurysdykcji

Bank ogranicza ryzyko płynności i finansowania poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów. Analizie podlegają wskaźniki wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności.

Tabela nr 3 - Zestawienie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR według stanu na dzień 31.12.2017 r.

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na 31.12.2017 r.
M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1+A2)-B5)	0,00	48 191 tys. zł
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1+A2)/B5)	1,00	1,94
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	1,00	1,55
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1+B2)/(A5+A4))	1,00	1,27
	Wskaźnik LCR	100 %	130 %

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych (akt delegowany), Bank miał obowiązek sprawozdania i dziennego monitorowania w zakresie: aktywów płynnych, wpływów i wpływów płynności (wskaźnik LCR). Na koniec 2017 roku wskaźnik LCR ukształtował się na poziomie 130 %, przy wymaganych 100 %.

Urealniona luka płynności dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowana luka płynności

Urealnione zestawienie płynności według stanu na dzień 31-12-2017

(tys. zł)												
Lp	Wyszczególnienie	SUMA	< = 7 dni	> 7 dni < = 1 m-ca	> 1 m-ca < = 3 m-cy	> 3 m-cy < = 6 m-cy	> 6 m-cy < = 1 rok	> 1 rok < = 2 lata	> 2 lat < = 5 lat	> 5 lat < = 10 lat	> 10 lat < = 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	369 725	113 814	5 669	7 620	13 483	31 469	29 554	55 977	50 385	43 086	18 668
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	15 000	15 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PASYWA BILANSOWE	369 725	28 892	9 313	3 897	8 086	4 623	2 552	8 077	0	0	304 285
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	23 680	16 445	7 235	0	0	0	0	0	0	0	0
Wskaźniki płynności												
1.	Luka		110 016	-10 878	3 723	5 396	26 846	27 001	47 900	50 385	43 086	-285 617
2.	Luka skumulowana		83 477	72 599	76 323	81 719	108 565	135 566	183 467	233 851	276 938	-8 680
3.	Wskaźnik płynności		43,17	0,34	1,96	1,67	6,81	11,58	6,93	-	-	0,06
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		2,84	2,17	2,16	2,11	2,38	2,67	3,06	3,62	4,11	0,98

Dodatkowe zabezpieczenie płynności w ramach Zrzeszenia

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania

konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym lub innym Bankiem Spółdzielczym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Z uwagi na przynależność do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank w sytuacji niebezpieczeństwa utraty bieżącej płynności lub wypłacalności, może uzyskać pomoc finansową z Funduszu Zabezpieczającego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank i które monitoruje

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- utrata reputacji na skutek niekorzystnych informacji pojawiających się w mediach,
- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- okresowo duża koncentracja depozytów tzw. dużych deponentów,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego wzrostu zapotrzebowania na środki.

Dywersyfikacja źródeł finansowania

Bank dywersyfikuje swoje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące, itp.

Techniki wykorzystywane do ograniczania ryzyka płynności i finansowania

W celu ograniczenia ryzyka płynności i finansowania Bank podejmuje następujące działania:

- 1) kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności/wymagalności) w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku;
- 2) utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki, na poziomie uzależnionym od stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego;
- 3) wykorzystywanie rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych (Zarządzenie Prezesa NBP w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej), przy utrzymywaniu średniego stanu rezerwy na zadeklarowanym poziomie;
- 4) ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań;
- 5) wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia;
- 6) utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości klientów (ograniczanie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);
- 7) stałe umowy współpracy z Bankiem Zrzeszającym umożliwiające przyjęcie lokat międzybankowych lub zaciągnięcie kredytów i pożyczek;
- 8) pozyskiwanie środków na rynkach finansowych innymi dostępnymi metodami;
- 9) trafne prognozy krótko-, średnio- i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych;
- 10) wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
- 11) kształtowanie właściwych relacji z klientami – zarówno kredytobiorcami, jak i deponentami – w celu zmniejszenia niepewności, co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

- **Baza depozytowa** - zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;
- **Depozyty stabilne (stałe)** - depozyty, które w długim okresie czasu wykazują nieznaczne wahania; dzięki tym depozytom Bank może finansować aktywa o dłuższych terminach zapadalności; wartość depozytów stabilnych jest wyznaczana, jako iloczyn wartości depozytów w poszczególnych grupach podmiotowych i rodzajowych oraz wskaźnika osadu, wyliczonego dla danej grupy depozytów w analizowanym okresie;
- **Depozyty niestabilne (zmienne)** - stanowią różnicę pomiędzy łącznym stanem depozytów, a wartością depozytów stabilnych z tego samego okresu; Bank nie może na nich polegać przy finansowaniu aktywów o dłuższych terminach zapadalności;
- **Płynność śróddzienna (bieżąca)** - zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;
- **Płynność krótkoterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- **Płynność średnioterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- **Płynność długoterminowa** - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- **Ryzyko płynności** - zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat;
- **Ryzyko finansowania** - zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania;
- **Termin płatności (zapadalności/wymagalności)** - termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy.

Pozostałe pojęcia określone zostały w procedurze wewnętrznej: „Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku (produktu) w systemie zarządzania płynnością płatniczą

Podstawowe formy lokowania środków pozostałych po zaspokojeniu potrzeb kredytowych klientów Banku, dostępne Bankom Spółdzielczym to:

- 1) papiery wartościowe Skarbu Państwa (obligacje, bony skarbowe, itp.),
- 2) bony pieniężne,
- 3) papiery wartościowe emitowane przez Bank Zrzeszający,
- 4) akcje Banku Zrzeszającego,
- 5) jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- 6) akcje spółek giełdowych,
- 7) akcje i udziały w podmiotach współpracujących (w tym zależnych),
- 8) obligacje w podmiotach niefinansowych.

Wybór odpowiedniego instrumentu finansowego uzależniony jest od celu oraz okresu inwestycji i jest każdorazowo dokonywany przez Zarząd, który przy dokonywaniu wyboru instrumentu finansowego bierze pod uwagę poziom ryzyka związany z daną inwestycją.

Część nadwyżki środków finansowych Bank inwestuje w postaci depozytów terminowych w Banku Zrzeszającym. Dodatkowo część wolnych środków lokowana jest w bony pieniężne NBP. Nadwyżki środków, które pozostaną na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym przeznaczone są na tworzenie lokaty overnight. Są to instrumenty o wysokiej płynności.

Testy warunków skrajnych (ze wskazaniem sposobu ich wykorzystania oraz sposobu, w jaki plan awaryjny uwzględni wyniki testów)

Bank Spółdzielczy w Jordanowie przeprowadza testy warunków skrajnych na podstawie zapisów Rekomendacji „P”. Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka.

Testy warunków skrajnych zgodnie z Rekomendacją „P” obejmują następujące scenariusze:

- 1) Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności;
- 2) Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących Banki norm płynności (3 warianty);
- 3) Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 20 %;
- 4) Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów Banku w przypadku różnej dynamiki wpływów środków;
- 5) Analiza „horyzontu przeżycia”;
- 6) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego;
- 7) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego;
- 8) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego oraz spadku depozytów terminowych;
- 9) Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu nagłego lub zwiększonego odpływu depozytów poprzez elektroniczne kanały dostępu;
- 10) Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku Plan ekonomiczno - finansowy.

Wyniki testów warunków skrajnych brane są pod uwagę przy ustalaniu i weryfikacji, tzw. apetytu na ryzyko poprzez odpowiednie kształtowanie limitów ostrożnościowych ustalonych w Banku. Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są ponadto w procesie zarządzania ryzykiem, w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego Banku. Plany awaryjne są zintegrowane z ciągłym procesem analizy ryzyka płynności i finansowania w Banku, założeniami oraz rezultatami testów warunków skrajnych.

Bank sporządza testy warunków skrajnych w okresach miesięcznych z wyjątkiem testu kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych, który przeprowadzany jest corocznie w oparciu o zatwierdzony w Banku Plan ekonomiczno – finansowy.

Polityka utrzymania rezerwy płynności

Bank działając jako instytucja społecznego zaufania, jest przygotowany do przezwyciężenia każdej z możliwych przyczyn powstania ryzyka utraty płynności. Płynność finansowa jest podstawowym wyznacznikiem bezpieczeństwa Banku, mającym bezpośredni wpływ na wiarygodność i renomę całej instytucji.

Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności krótkoterminowej w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy tak, aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

W zależności od charakteru, dotkliwości oraz okresu trwania zdarzenia kryzysowego, do potencjalnych (alternatywnych) źródeł finansowania można zaliczyć, przykładowo:

- przyrost depozytów,
- wydłużenie terminów wymagalności zobowiązań,
- emisje instrumentów dłużnych krótko- i długoterminowych,
- sekurytyzację aktywów,
- ciągnięcie przyznaných linii finansowania.

Ograniczenia regulacyjne w zakresie transferu płynności w obrębie Zrzeszenia - nie dotyczy.

Częstotliwość i rodzaj wewnętrznej sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności i finansowania

Tabela nr 4 - Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności i finansowania

Nazwa sprawozdania	Zakres informacji	Komórka sporządzająca	Odbiorca - Rada Nadzorcza	Odbiorca - Zarząd
Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień sprawozdawczy według stanu na dzień	Zestawienie nadzorczych miar płynności, zgodnie z załącznikiem nr 3 do Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności i finansowania (..)	Komórka monitorująca ryzyko	x	D
Dzienna analiza przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków	Dzienna analiza przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków A. Wpływy środków B. Wypływy środków C. Nadwyżka (Niedobór) środków	Zespół finansowo-księgowy	x	D
Analiza ryzyka płynności i finansowania	1. Źródła finansowania działalności Banku, 2. Zaangażowanie środków oraz aktywa płynne, 3. Analiza zrywalności depozytów oraz przedterminowej spłaty kredytów, 4. Analiza największych deponentów, dużych depozytów oraz depozytów osób wewnętrznych, w bazie depozytowej Banku, 5. Analiza stabilności bazy depozytowej Banku, 6. Analiza wskaźnikowa ryzyka płynności i finansowania oraz współczynniki miar nadzorczych, 7. Kontrola przestrzegania ustanowionych limitów ostrożnościowych, 8. Prognoza płynności finansowej Banku, 9. Analiza płynności długoterminowej i wskaźników finansowania aktywów długoterminowych, 10. Analiza wewnętrznych cen transferowych (FTP), 11. Testy warunków skrajnych, 12. Wnioski	Komórka monitorująca ryzyko	K	M

Pogłębiona analiza płynności długoterminowej, źródeł finansowania ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz kosztów i źródeł finansowania aktywów długoterminowych		Komórka monitorująca ryzyko	R	R
Weryfikacja (przegląd) „Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany przepisów zewnętrznych (ryzyko braku zgodności), 2. Stosowane metody oceny ryzyka, 3. Spójność z przepisami wewnętrznymi Banku, 4. Zmiany w strukturze organizacyjnej (schemacie struktury organizacyjnej), 5. Modyfikacja systemu informatycznego, 6. Zalecenia wydane w ramach systemu kontroli wewnętrznej, 7. Analiza testów warunków skrajnych, 8. Rodzaje i wysokość przyjętych limitów, 9. Weryfikacja przyjętych planów awaryjnych. 	Komórka monitorująca ryzyko	X	R
Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych, 2. Analiza wykonania Planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych (kwartalnie) 	Komórka monitorująca ryzyko	R K	R K

D-dziennie M - miesięcznie R - rocznie K- kwartalnie X – nie dotyczy

Ponadto Komitet Audytu otrzymuje w cyklach kwartalnych „Analizę ryzyka płynności i finansowania”.

3.6 Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe (zgodnie z Metodą BION) stanowi część ryzyka rynkowego i rozumiane jest jako ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut.

Ryzyko walutowe określane jako ryzyko kursowe (rynkowe) to niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej Banku wskutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego. W szczególności jest ono związane z:

- 1) niedopasowaniem odpowiednich pozycji aktywów i pasywów Banku, których wartość wyrażona jest w walucie obcej,
- 2) zawartymi transakcjami, tj. zmianą kursu walutowego między dniem zawarcia transakcji a dniem, w którym otrzymywana jest płatność (ryzyko kursowe).

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko,
- 2) podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2 % funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe,
- 3) prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem CRR. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych Klientom Banku,
- 4) Bank będzie kształtował pozycję walutową w ramach limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 2 % funduszy własnych oraz limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej do kształtowania się kursu złotego,
- 5) na rynku walutowym Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z Klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb Klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej,
- 6) zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą,
- 7) w ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.

Zarządzanie ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie opiera się na następujących limitach uchwalanych przez Zarząd Banku:

- wewnętrzny limit na pozycję walutową całkowitą,
- limit na pozycje walutowe indywidualne,
- limit strat – metoda VAR.

W Banku z częstotliwością kwartalną przeprowadzane są testy warunków skrajnych, których celem jest ocena stopnia wrażliwości Banku na zmiany kursów walut.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie:

1. analizy wpływu znacznego wzrostu walutowej pozycji całkowitej tj. o 50 % na sytuację Banku. Test ten ma za zadanie sprawdzić, czy pomimo wzrostu pozycji walutowej całkowitej, pozycja ta nie przekroczy 2 % funduszy własnych,
2. badania wpływu wzrostu kursu pozycji krótkich i spadku kursu pozycji długich oraz w drugim przypadku wpływ wzrostu/spadku wszystkich kursów o 30 % na wynik z pozycji wymiany. Poziom ryzyka ocenia się jako niski, gdy udział % straty w wyniku pozycji wymiany jest poniżej 10 %, umiarkowany gdy mieści się w przedziale od 10 % do 15 %, podwyższony od 15 % do 20 %, natomiast wysoki poziom ryzyka występuje w przypadku pow. 20 % (metodyka BION).

Analizy dotyczące ryzyka walutowego (w tym testy warunków skrajnych) w 2017 roku sporządzane były w okresach kwartalnych. Zarząd otrzymywał informację na temat ryzyka walutowego w trybie kwartalnym, natomiast Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu w okresach kwartalnych.

Tabela nr 5 - Średni i maksymalny poziom wykorzystania obowiązujących limitów według stanu na dzień 31.12.2017 r. oraz maksymalne wykorzystanie w całym 2017 roku:

Wyszczególnienie	Wykorzystanie limitów na dzień 31.12.2017 r.	Maksymalne wykorzystanie limitów w 2017 roku
Limit na pozycję walutową całkowitą	0,63 %	3,01 %
Limit Value At Risk	0,07 %	0,50 %
Limit na pozycje walutowe		
USD	1,06 %	3,65 %
EUR	11,58 %	59,81 %
GBP	0,01 %	6,16 %
CHF	0,00 %	0,00 %
NOK	0,00 %	0,00 %
SEK	0,00 %	0,00 %

3.7 Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Podstawowym celem strategicznym w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego jest budowa odpowiednich funduszy własnych (kapitałów), zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie kapitałowe obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych. Głównym źródłem zwiększenia funduszy własnych Banku będzie przeznaczenie na kapitały Tier I odpowiedniej części wypracowanego zysku. W celu osiągnięcia odpowiedniej wysokości zysku umożliwiającą przeznaczenie niezbędnej części wyniku finansowego na fundusze własne (kapitały Tier I) Bank realizuje proces planowania finansowego i zarządzania ryzykiem wyniku finansowego. Dokonywane jest to zgodnie z odrębnymi regulacjami wewnętrznymi,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, podstawowy Tier I i Tier II,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia CRR,
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie w Banku ryzykiem kapitałowym (niewypłacalności) są:

- 1) Rada Nadzorcza Banku:
 - a) zatwierdza cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego i planowania kapitałowego oraz pozostałych rodzajów ryzyka, dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem kapitałowym w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada Radzie Nadzorczej informację na temat zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz informuje o wysokości współczynników kapitałowych w cyklach i w zakresie określonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
 - b) sprawuje nadzór nad utrzymaniem wymogu kapitałowego dostosowanego do akceptowanego poziomu ryzyka i dokonuje oceny przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego Banku,
 - c) zatwierdza Politykę w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni oraz Politykę dywidendową”, stanowiącą element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz „Procedurę szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

- 2) Komitet Audytu:
 - a) dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem,
 - b) monitoruje skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.
- 3) Zarząd Banku:
 - a) odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, dba o zgodność tych zasad z regulacjami zewnętrznymi,
 - b) dokonuje przeglądu i oceny poprawności i utrzymania wymogów kapitałowych na odpowiednim poziomie nie rzadziej niż raz w roku,
 - c) odpowiada za skuteczność procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego tak, aby były odpowiednie do wielkości i profilu ryzyka w Banku, wprowadzając niezbędne korekty w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego,
 - d) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz Polityka dywidendowa), stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”,
 - e) jest odpowiedzialny za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka.
- 4) Zespół finansowo - księgowy - ma za zadanie zaliczanie ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii i przyporządkowanie im odpowiednich wag ryzyka, obliczanie minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka ujęte w Rozporządzeniu CRR, wyliczanie wskaźnika dźwigni finansowej oraz wysokości współczynników kapitałowych.
- 5) Komórka monitorująca ryzyko - wyznacza wewnętrzne oraz dodatkowe wymogi kapitałowe na ryzyka istotne oraz sporządza kompleksową informację na temat adekwatności kapitałowej Banku dla Zarządu, Komitetu Audytu i dla Rady Nadzorczej, w tym w zakresie wysokości współczynników kapitałowych, zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Komórka ma obowiązek dokonywania w cyklach rocznych weryfikacji (przeглядów) procesu szacowania wymogów wewnętrznych i prezentowanie wyników tego przeglądu Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej Banku.
- 6) Komórka ds. kontroli wewnętrznej - Komórka mająca za zadanie kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi.
- 7) Audyt wewnętrzny - odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS mają za zadanie kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Proces szacowania kapitału wewnętrznego oraz proces przeglądu strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego podlegają okresowej ocenie, dokonywanej przez komórkę Audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian w strukturze kapitałów spowodowanych zmianą warunków makroekonomicznych w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, itp. oraz wzrostu wymogów wewnętrznych na adekwatność kapitałową.

Na poziom kapitału wewnętrznego mogą mieć wpływ dwa podstawowe rodzaje czynników:

- 1) spadek funduszy własnych na skutek wystąpienia straty finansowej, spowodowanej wzrostem ryzyka lub wycofaniem udziałów na skutek wzrostu ryzyka operacyjnego lub utraty reputacji,
- 2) wzrost wymogów kapitałowych na skutek wzrostu poziomu ryzyka.

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych ma za zadanie określenie buforów kapitału, tj. potrzebnych kapitałów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnych, czyli np. spadku funduszy własnych lub wzrostu ryzyka. Testy warunków skrajnych są szczególnie wykorzystywane w procesie planowania w celu dostosowania skali działalności do posiadanych funduszy własnych lub jego możliwych zmian (ryzyko biznesowe).

Bank dokonuje kapitałowych testów warunków skrajnych uwzględniających pogorszenie parametrów makroekonomicznych i ich wpływu na wewnętrzną sytuację w zakresie adekwatności kapitałowej. Dokonywane testy obejmują badanie wrażliwości kapitału na nagłe, niespodziewane pogorszenie się zewnętrznej sytuacji ekonomicznej, skutkującej wzrostem ryzyka.

Na dzień 31.12.2017 r. uznany kapitał Banku wyniósł 31 553 tys. zł.

W roku 2017 Bank na zwiększenie kapitałów własnych przeznaczył ok. 82 % nadwyżki bilansowej za rok ubiegły. Wzrost funduszy własnych (porównując koniec roku 2017 do końca roku 2016) wyniósł 2,28 % i był niższy od przyrostu sumy bilansowej, która wzrosła o 14,15 %.

Na podstawie wewnętrznych wymogów kapitałowych wyliczany jest łączny współczynnik kapitałowy, stanowiący efekt agregacji wymogów minimalnych oraz dodatkowych. Łączny współczynnik kapitałowy na dzień analizy wyniósł 15,12 %, natomiast współczynnik kapitału podstawowego TIER I wyniósł 12,57 %.

3.8 Ryzyko wyniku finansowego

Podstawowym celem w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, oznaczającego uzyskiwanie wyników finansowych w wysokości zapewniającej możliwość prowadzenia bieżącej działalności i odpowiedniego rozwoju Banku, w tym zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego:

- 1) kontynuowanie dotychczasowej działalności z założeniem zrównoważonego rozwoju Banku,
- 2) stałe monitorowanie angażowania środków Banku w instrumenty finansowe, mogące nieść za sobą ryzyko dla działalności,
- 3) funkcjonowanie Banku w strukturze Zrzeszenia Banków Spółdzielczych i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
- 4) doskonalenie umiejętności planowania wyniku finansowego Banku,
- 5) ocena ryzyka wyniku finansowego i wpływu produktów bankowych na to ryzyko,
- 6) prowadzenie działań mających na celu prawidłowe zarządzanie aktywami i pasywami w celu ustalenia optymalnego wyniku finansowego,
- 7) opracowywanie Planu ekonomiczno - finansowego biorącego pod uwagę zarządzanie wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka,
- 8) podnoszenie wiedzy pracowników dotyczącej oceny zdolności kredytowej klientów oraz rozpoznawania czynników rynkowych, które mogą wpływać na taką ocenę,
- 9) prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka cyklu gospodarczego w ramach prawidłowego zarządzania aktywami i pasywami,
- 10) ustalenie bezpiecznych limitów kredytowych na podstawie danych historycznych i ich monitorowanie,
- 11) bezpieczne i zdywersyfikowane zaangażowanie w różne branże,
- 12) właściwy podział zadań i organizacja procesów zarządzania ryzykiem wyniku finansowego,
- 13) nadzór nad efektywnością procesów zarządzania ryzykiem wyniku finansowego i poziomem ryzyka.

Zgodnie z „Zasadami identyfikacji, pomiaru i monitorowania sytuacji ekonomiczno - finansowej oraz ryzyka wyniku finansowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie w Banku ryzykiem wyniku finansowego są:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Komitet Audytu,
- 3) Zarząd Banku,
- 4) Komórka monitorująca ryzyko,
- 5) Główny Księgowy.

W ramach pomiaru ryzyka wyniku finansowego Bank dokonuje oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej, polegającej na:

- 1) analizie aktywów Banku, pod względem ich podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do ubiegłego miesiąca, końca ubiegłego roku oraz analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 2) analizie pasywów Banku, pod względem ich podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do ubiegłego miesiąca, końca ubiegłego roku oraz analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 3) analizie rachunku zysków i strat Banku, pod względem jego podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 4) analizie rachunku zysków i strat Banku w układzie miesięcznym, pod względem jego podstawowych pozycji oraz zmian zachodzących w stosunku do końca ubiegłego roku oraz analogicznego miesiąca w roku ubiegłym,
- 5) analizy wskaźnikowej sytuacji ekonomiczno - finansowej Banku oraz ryzyka wyniku finansowego.

Instrumentami całościowego zarządzania ryzykiem wyniku finansowego Banku są następujące globalne limity ostrożnościowe, ograniczające to ryzyko:

Wyszczególnienie	Limit	Wykonanie na 31.12.2017r.
Wskaźniki ograniczające ryzyko wyniku finansowego		
Stopa zwrotu z aktywów netto – ROA netto	min. 0,1 %	0,79%
Stopa zwrotu z funduszy podstawowych netto – ROE netto	min. 4 %	10,98%
Marża odsetkowa	min. 2 %	2,73%
Udział przychodów z tytułu prowizji w średnich aktywach – wg wartości bilansowej	min. 0,7 %	0,85%
Udział kosztów działania Banku i odpisów amortyzacyjnych w wyniku działalności bankowej	max. 70 %	65,35%

Bank uznaje zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego za prawidłowe, jeżeli spełnione są następujące przesłanki:

- a) zrealizowany poziom wyniku wynikający z założonych planów +/- 20 %,
- b) wskaźnik C/I na poziomie zbliżonym do grupy rówieśniczej podobnych Banków,
- c) wielkość funduszy własnych w zakresie kapitału T1 zapewnia spełnienie wymagań regulacyjnych.

4 INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA – art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR oraz art. 111a Ustawy Prawo bankowe

W zakresie zarządzania na podstawie art. 111a Ustawy Prawo bankowe, a także art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR Bank informuje, że:

- 1) Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Jordanowie jest członkiem Rady Nadzorczej Domu Brokerskiego Bankowości Spółdzielczej Sp. z o.o., ul. Modlińska 6 lok. 211, 03-216 Warszawa, w związku z czym pełni stanowisko dyrektorskie, przez które należy rozumieć funkcje Zarządu lub Rady Nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia nr 575/2013 lub podmiotach, w których Bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 36 Rozporządzenia nr 575/2013 poza Bankiem Spółdzielczym w Jordanowie. Pozostali Członkowie Zarządu, a także Członkowie Rady Nadzorczej nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem Spółdzielczym w Jordanowie,
- 2) Członków Zarządu powołuje Rada Nadzorcza, zgodnie z przepisami prawa i „Regulaminem działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, biorąc pod uwagę ocenę kwalifikacji oraz reputacji kandydata,
- 3) oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej dokonuje Komisja ds. oceny odpowiedniości lub Komisja Skrutacyjna. Komisja jest powoływana na każdym Zebraniu Przedstawicieli dokonującym oceny odpowiedniości. W skład Komisji nie mogą wchodzić członkowie Rady Nadzorczej,
- 4) ocenie odpowiedniości podlega każdy z członków Rady Nadzorczej oraz sama Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny. Każdy z członków Rady Nadzorczej podlega indywidualnej ocenie kwalifikacji, jak również ocenie reputacji. Rada Nadzorcza, jako organ, podlega kolegialnej ocenie kwalifikacji,
- 5) Rada Nadzorcza przeprowadza coroczną ocenę odpowiedniości poszczególnych Członków Zarządu Banku. Coroczna ocena obejmuje ocenę kwalifikacji Członków Zarządu za dany rok oraz ocenę reputacji Członków Zarządu,
- 6) Bank nie powołał w ramach struktury organizacyjnej oddzielnego Komitetu ds. ryzyka,
- 7) przepływ informacji dotyczących ryzyka w Banku kierowanej do Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany w wewnętrznej procedurze: „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, określającej zakres informacji, komórki sporządzające oraz odbiorców informacji, którymi są Zarząd, Komitet Audytu oraz Rada Nadzorcza. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie obszary działalności Banku. Wszystkie raporty z zakresu ryzyk prezentowane są na posiedzeniach Zarządu. Zarząd Banku okresowo przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku informacje na temat ryzyk. Komitet Audytu na podstawie tych informacji dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem, natomiast Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności oraz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

5 ZAKRES STOSOWANIA – ART. 436

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

6 FUNDUSZE WŁASNE – ART. 437

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z przepisami obowiązującymi na dzień 31.12.2017 roku, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia nr 575/2013 i Prawa bankowego.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz 492 Rozporządzenia nr 575/2013, a także zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 1423/2013 ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013.

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2017 r. składały się z kapitału podstawowego Tier I oraz kapitału uzupełniającego Tier II i wyniosły łącznie **31 553 tys. zł.**

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie pozycji kapitału Tier I i Tier II obliczonych zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Dla zachowania przejrzystości i czytelności danych zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych.

Tabela nr 6 - Struktura funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2017 r.

(w tys. zł)

	Pozycja	Kwota
1	Fundusze własne	31 553
1.1	Kapitał Tier I	26 237
1.1.1	Kapitał podstawowy Tier I	26 237
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy TIER I	302
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	302
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	18
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	2 860
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	- 2 878
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	277
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	25 268
1.1.1.5	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	585
1.1.1.6	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne - kwoty brutto	- 139
1.1.1.11.1	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	- 139
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	- 55
1.1.2	Kapitał dodatkowy Tier I	0
1.2	Kapitał Tier II	5 316
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	4 786
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	4 786
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	530

Opis składników kapitału Tier I:

- a) zyski zatrzymane w kwocie 18 tys. zł – zysk z lat ubiegłych spowodowany zmianami w Ustawie o rachunkowości.
- b) skumulowane inne całkowite dochody 277 tys. zł - pozycja składa się z funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego.
- c) kapitał rezerwowy 25 268 tys. zł - (fundusz zasobowy) tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpłaty kolejnych udziałów oraz wpisowe, jakie wpłacane jest zgodnie ze Statutem przy deklarowaniu i wpłacaniu nowych udziałów.
- d) fundusz ogólnego ryzyka bankowego 585 tys. zł - tworzony zgodnie z art. 130 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Fundusz tworzony jest na podstawie decyzji Zebrania Przedstawicieli. W 2017 roku fundusz ogólnego ryzyka zasilila kwota 55 tys. zł.
- e) opłacone instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym TIER I podlegające zasadzie praw nabytych 302 tys. zł-część funduszu udziałowego obejmująca udziały wpłacone do dnia 28.06.2013r., która spełnia warunki określone w art. 27-29 Rozporządzenia CRR
- f) inne wartości niematerialne i prawne 139 tys. zł - pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank. Ujmowane w kwocie netto, pomniejszają fundusze.
- g) inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I 55 tys. zł - dotyczy korekty kapitału Tier I o 20 % niezrealizowanych zysków z aktualizacji wyceny rzeczowego majątku trwałego, które Bank usuwa z pozycji kapitału Tier I zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR.

Opis składników kapitału Tier II:

- a) instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II wyniosły 4 786 tys. zł - pozycja obejmuje niezamortyzowaną część pożyczki podporządkowanej z Banku Zrzeszającego w łącznej kwocie 8 000 tys. zł. na podstawie umowy zawartej w dniu 29.12.2015 r. na okres 5 lat. Spłata pożyczki nastąpi jednorazowo w dniu 29.12.2020 r. Otrzymana pożyczka nie jest zabezpieczona, a jej oprocentowanie stanowi iloczyn wskaźnika 0,95 oraz stopy redyskonta weksli w NBP. Na dzień 31.12.2017 r. oprocentowanie pożyczki wynosiło 1,6625%. Bank posiada zgodę KNF na zaliczenie jej do funduszy własnych Banku.
- b) korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej 530 tys. zł - pozycja ta obejmuje wartość rezerwy na ryzyko ogólne zgodnie z art. 62 pkt c Rozporządzenia CRR.

Bank nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

Tabela nr 7 - Uzgodnienie pozycji funduszy własnych Tier I i Tier II do bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym (przedstawionym zgodnie z ustawą o Rachunkowości) (w tys. zł)

Pozycja w bilansie	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 5	Komentarz
Kapitał (fundusz) podstawowy	343	1.1.1.6	
Kapitał (fundusz) zapasowy	25 268	1.1.1.4	
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	277	1.1.1.3	W Tabeli nr 6 ujęta jest tylko część tego funduszu zgodnie z art. 468 Rozporządzenia
Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	585		
W tym: Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	585	1.1.1.5	
Zobowiązania podporządkowane	8 000		W Tabeli nr 6 ujęta jest niezamortyzowana część pożyczki podporządkowanej
Zysk (strata) netto	2 908	1.1.1.2.2.1	
Razem kapitały (fundusze) własne wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym + zysk	37 381		
Wynik netto, który nie może być zaliczony w dacie raportu do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	- 2 908	1.1.1.2.2.2	Wartość zysku netto zasili fundusze własne Banku po uchwaleniu przez Zebranie Przedstawicieli
Kwota wartości niematerialnych i prawnych	- 139	1.1.1.11.1	
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	- 55	1.1.1.26	W Tabeli nr 6 zgodnie z art. 468 ust. 1 Rozporządzenia CRR Banku usuwa 80 % z aktualizacji rzeczowego majątku trwałego
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	- 3 214		Nie ujęta w Tabeli nr 6 kwota pożyczki podporządkowanej zamortyzowanej w 2017 roku
Fundusz udziałowy	- 42		Nie ujęta w Tabeli nr 6 kwota funduszu udziałowego, stan na dzień 28.06.2013r. pomniejszony o wypłaty wypowiedzianych udziałów od 2013r. do 2017r. oraz wpłaty na fundusz udziałowy po dacie 28.06.2013r.
Rezerwa na ryzyko ogólne	530		Wartość rezerwy na ryzyko ogólne utworzonej w ciężar kosztów i zgodnie z art. 62 pkt. C Rozporządzenia CRR ujmowana w funduszach własnych dla celów wyliczania norm ostrożnościowych
Fundusze własne razem	31 553	1	

7 WYMOGI KAPITAŁOWE – ART. 438

Skrótowy opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań

1. Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie posiadanych przez Bank kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż wymagany przez przepisy Rozporządzenia CRR oraz regulacje wewnętrzne. Bank zarządzając adekwatnością kapitałową uwzględnia stanowisko KNF w zakresie zalecanych dodatkowych buforów kapitałowych.
2. Kapitał wewnętrzny jest to ustalony przez Bank kapitał, mający na celu pokrycie wszystkich zidentyfikowanych w trakcie procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego istotnych rodzajów ryzyka, występujących w jego działalności oraz czynników otoczenia gospodarczego.
3. Proces szacowania wymogów kapitałowych oraz planowania kapitałowego jest poddawany corocznej ocenie przez Komitet Audytu i Radę Nadzorczą. Całość procesu oceny adekwatności kapitałowej podlegała corocznemu przeglądowi. Za proces oceny adekwatności kapitałowej odpowiedzialny jest Zarząd Banku.
4. Regulacje nadzorcze zobowiązują Bank do utrzymywania kapitału regulacyjnego na trzy rodzaje ryzyk bankowych, tj. kredytowe, operacyjne i rynkowe.
5. W Banku nie występuje portfel handlowy, dlatego też na dzień 31.12.2017 r. wyliczane były następujące regulacyjne wymogi kapitałowe:
 - a) ryzyko kredytowe – wartość wymogu kapitałowego- 14 975 tys. zł,
 - b) ryzyko walutowe –wartość wymogu kapitałowego 0 tys. zł,
 - c) ryzyko operacyjne - wartość wymogu kapitałowego 1 724 tys. zł.
6. W zakresie wyliczania wymogów minimalnych, określonych w Rozporządzeniu UE Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) ryzyko kredytowe - z zastosowaniem metody standardowej - zgodnie z art. 112 Rozporządzenia CRR, Bank stosując metodę standardową, zalicza ekspozycje do jednej z kategorii wymienionych w Rozporządzeniu CRR, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Zestawienie aktywów oraz przypisanych im wag ryzyka dla kategorii ekspozycji występujących w Banku zawiera Załącznik nr 3 do „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Jeżeli Bank przeprowadzający obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej dysponuje więcej niż jednym środkiem ograniczania ryzyka kredytowego w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji, postępuje zgodnie z Działem III „Instrukcji ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
 - 2) ryzyko operacyjne - z zastosowaniem metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych. Wskaźnik stanowi pomnożoną przez 15 % średnią za okres trzech lat obrotowych, bieżącego oraz dwóch poprzedzających dany rok z sumy wyników wyliczanych jako sumę następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:
 - 1) odsetki należne i podobne przychody,
 - 2) odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
 - 3) przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu,
 - 4) należności z tytułu prowizji/opłat,
 - 5) koszty z tytułu prowizji/opłat,
 - 6) zysk netto lub strata netto z operacji finansowych,
 - 7) pozostałe przychody operacyjne.Pozycja rachunku wyników musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym. Wynik za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej. Średnią oblicza się na koniec roku obrotowego, do dnia 31 stycznia na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta

Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat, w których wystąpiły dodatnie wartości wyników opisanych powyżej, z uwzględnieniem wyłączeń opisanych w Rozporządzeniu CRR.

- 3) ryzyko rynkowe (walutowe) - z zastosowaniem metody podstawowej- minimalny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego stanowi 8 % pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2 % funduszy własnych Banku lub stanowi 0, jeżeli nie przewyższa 2 % funduszy własnych.

Wymogi ostrożnościowe w zakresie funduszy własnych

W 2017 roku Bank utrzymywał łączny współczynnik kapitałowy TCR oraz współczynnik kapitałowy Tier I na poziomie powyżej minimum regulacyjnego, określonego w Rozporządzeniu 575/2013, a także powyżej poziomów rekomendowanych przez KNF.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku łączny współczynnik kapitałowy wyniósł **15,12 %**, a współczynnik Tier I **12,57 %**.

Tabela nr 8 - Zestawienie regulacyjnych wymogów kapitałowych według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Rodzaj ryzyka			Wymóg kapitałowy na 31.12.2017 r.
Ryzyko kredytowe			14 975
Ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe)			0
Ryzyko operacyjne			1 724
Łączny wymóg kapitałowy			16 700
	TIER I podstawowy	TIER I	TIER I + II
Fundusze własne	26 237	26 237	31 553
Współczynniki kapitałowe	12,57	12,57	15,12

W 2017 roku średnia wartość łącznego współczynnika kapitałowego według stanu na koniec poszczególnych miesięcy wyniosła 15,78 %.

Wymóg w zakresie funduszy na ryzyko kredytowe – kwoty stanowiące 8 % ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji

Tabela nr 9 - 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla kategorii ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia CRR według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

L.p.	Klasa ekspozycji	8 % kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	191
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	6
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	75
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 825
8.	Ekspozycje detaliczne	8 591
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 163

10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	224
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0
13.	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0
14.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0
15.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0
16.	Ekspozycje kapitałowe	202
17.	Inne pozycje	698
Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego		14 975

Tabela nr 10 - Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Waga ryzyka	Pierwotna wartość ekspozycji	Ekspozycja ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
0 %	117 059	0	0
20 %	11 927	2 385	191
35 %	7 634	2 377	190
50 %	2 041	1 011	81
75 %	171 507	107 393	8 591
100 %	83 041	68 171	5 453
150 %	2 174	2 660	213
250 %	1 278	3 195	256
Razem	396 661	187 192	14 975

Wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka rynkowego

Tabela nr 11 - Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego (w tys. zł)

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. - ryzyko walutowe	Na dzień 31.12.2017 r. pozycja walutowa Banku nie przekraczała 2 % funduszy własnych. Wymóg kapitałowy nie był wyznaczany.

Wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest zgodnie z metodą wskaźnika bazowego (art. 315 - 316 Rozporządzenia CRR). Wymóg kapitałowy jest równy 15 % wartości średniej z trzech lat obliczonego wskaźnika. Wskaźnik jest sumą odpowiednich pozycji z rachunku zysków i strat określonych w Rozporządzeniu CRR z odpowiednim znakiem.

Tabela nr 12 - Wskaźniki dotyczące wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne (w tys. zł)

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wskaźnik za okres 3 ostatnich lat (2014-2016)	11 496
2.	Współczynnik	15 %
3.	Wymóg na ryzyko operacyjne na dzień 31.12.2017 r.	1 724

Kapitał wewnętrzny

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, dokonywana jest ocena istotności występujących w działalności Banku rodzajów ryzyka oraz szacowany jest kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka istotnego, w celu dostosowania struktury kapitału wewnętrznego do rzeczywistych potrzeb kapitałowych, odzwierciedlających wewnętrzną ocenę poziomu ekspozycji na ryzyko.

Tabela nr 13 - Ustalone wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kapitał wewnętrzny według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wartość na 31.12.2017 r.
Fundusze własne, w tym:	31 553
Kapitał Tier I, w tym	26 237
Kapitał podstawowy Tier I	26 237
Kapitał dodatkowy Tier I	0
Kapitał Tier II	5 316
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, w tym:	208 747
z tytułu ryzyka kredytowego	187 192
z tytułu ryzyka walutowego	0
z tytułu ryzyka operacyjnego	21 555
Łączny współczynnik kapitałowy	15,12%
Współczynnik kapitału Tier I	12,57%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	12,57%
Kapitał wewnętrzny	31 553

Na dzień 31.12.2017 r. Bank spełniał wszystkie wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej określone przepisami prawa. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 15,12 %, zatem wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej obowiązujące od 01.01.2017 r. są na poziomie zalecanym przez KNF, w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego (co najmniej 10,25 % dla współczynnika kapitału Tier I oraz 13,25 % dla łącznego współczynnika kapitałowego) wszystkie współczynniki zostały utrzymane.

Ryzyko generowane przez Bank było w pełni zabezpieczone funduszami własnymi. Przy obecnym poziomie funduszy własnych Bank posiada możliwości rozwoju skali działalności.

8 EKSPOZYCJA NA RYZYKO KONTRAHENTA – ART. 439

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

9 BUFORY KAPITAŁOWE – ART. 440

W 2017 roku Bank Spółdzielczy w Jordanowie nie utrzymywał bufora antycyklicznego, ponieważ wskaźnik tego bufora dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wyniósł 0%.

Na dzień 31.12.2017r. Bank nie posiadał ekspozycji poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

10 WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO – ART. 441

Nie dotyczy. Bank nie jest Bankiem istotnym systemowo.

11 KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 442

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Należność przeterminowana - należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania należy rozumieć okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach należy przyjąć, jako okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku, której nastąpiło opóźnienie spłaty. Należności z utratą wartości – ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy zagrożone.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Zasady oraz tryb równoważenia skutków ryzyka, wynikającego z transakcji kredytowych, w drodze odpowiedniej klasyfikacji ekspozycji kredytowych, a także tworzenia i utrzymywania rezerw celowych w wysokości odpowiedniej do ponoszonego przez Bank ryzyka opisane zostały w „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank stosował pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie Zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków zmienionym przez Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dn. 12 października 2017r.

Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w odniesieniu do ekspozycji kredytowych, zaklasyfikowanych do:

- a) kategorii „normalnych”, w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- b) kategorii „pod obserwacją”,
- c) kategorii „zagrożonych”, w tym do kategorii: „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”.

Bank tworzy rezerwy celowe na ryzyko i odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w wysokości co najmniej wymagalnego poziomu rezerw i odpisów dla poszczególnych kategorii ekspozycji kredytowych.

Rezerwy celowe tworzy się na należności lub zobowiązania bilansowe, z wyłączeniem odsetek, w tym skapitalizowanych.

Odpisy aktualizacyjne tworzy się na odsetki, w tym na odsetki skapitalizowane.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Finansów sprawie Zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, zmienionym przez Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dn. 12 października 2017r. podstawą tworzenia rezerw celowych na należności kredytowe jest wartość nominalna kredytów z wyłączeniem odsetek, także skapitalizowanych. Prowizje uwzględnione w rachunku efektywnej stopy procentowej traktowane są dla potrzeb tworzenia rezerw celowych analogicznie jak odsetki skapitalizowane. Oznacza to, że ich wartość pomniejsza podstawę tworzenia rezerw celowych (Pismo NBP nr: NB-BPN-III-WL-523-463/03 z dnia 15.07.2003 roku w sprawie wyjaśnienia wątpliwości związanych ze stosowaniem wyceny wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej).

W związku z powyższym w Banku występują odsetki prowizyjne od należności zagrożonych rozliczane ESP traktowane jako odsetki skapitalizowane, które to powodują pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.

Ustala się następujące wielkości tworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi:

- 1) w zakresie ekspozycji kredytowych, wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości, co najmniej wymagalnego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego - 1,5 % ich podstawy;
- 2) w zakresie ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „pod obserwacją” tworzy się rezerwę celową oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, obciążającego daną ekspozycję jednak w wysokości, co najmniej - 1,5 % ich podstawy;
- 3) w zakresie ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do „grupy zagrożonych”, tworzy się rezerwę celową oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążonego daną ekspozycją, jednak w wysokości, co najmniej:
 - a) 20 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „poniżej standardu”,
 - b) 50 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „wątpliwe”,
 - c) 100 % ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „stracone”.
- 4) podstawę tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi, ale z uwzględnieniem przewidywanej w związku z restrukturyzacją zadłużania kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej.
- 5) dopuszcza się tworzenie rezerw na inne aktywa i zobowiązania pozabilansowe, które mogą być zagrożeniem dla bezpieczeństwa depozytów gromadzonych w Banku. Decyzję w tym zakresie podejmuje Zarząd Banku na wniosek Pracownika Komórki ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych / Analityka kredytowego, zgodnie ze schematem kompetencji decyzyjnych określonym w Załączniku do „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

W celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w Banku obowiązuje „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

3. Średnia kwota ekspozycji w 2017 r. oraz stan ekspozycji przed i po uwzględnieniu technik redukcji ryzyka kredytowego

Tabela nr 14 - Całkowita i średnia wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycja pierwotna przed uwzględnieniem współczynnika konwersji	Wartość ekspozycji netto	Średnia wartość ekspozycji netto w 2017 r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	42 633	42 633	37 083
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	11 907	11 907	12 270
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	168	168	72
Ekspozycje wobec instytucji	73 117	73 117	74 290
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	30 368	30 368	29 206
Ekspozycje detaliczne	171 508	171 450	171 610
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	50 361	50 361	46 783
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	4 068	1 919	1 989
Ekspozycje kapitałowe	2 520	2 520	2 322
Inne pozycje	10 011	10 011	9 997
RAZEM:	396 661	394 454	385 622

4. W zakresie rozkładu geograficznego ekspozycji (art. 442 pkt. d)

Bank Spółdzielczy w Jordanowie informuje, że zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz Statutem Banku, posiada określony miejscowy zakres swojej działalności. Teren działania obejmuje województwo małopolskie. Bank działa również na terenie powiatu żywieckiego należącego do województwa śląskiego.

Struktura ekspozycji oraz wartość należności przeterminowanych w danej grupie kontrahentów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 15 - Ekspozycje przeterminowane w podziale na istotne grupy kontrahentów według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Treść		Zaangażowanie bilansowe brutto	Ekspozycje zagrożone brutto	Przeterminowane ogółem			
				do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	pow.180 dni
A.	Sektor finansowy (kasa i środki w Banku Zrzeszającym)	74 777	-	-	-	-	-
B.	Sektor niefinansowy	232 361	4 047	907	128	200	3 873
1.	Osoby prywatne	89 837	336	90	128	200	162
2.	Podmioty gospodarcze, rolnicy	140 974	3 711	817	-	-	3 711
3.	Pozostałe podmioty niefinansowe	1 550	-	-	-	-	-
C.	Sektor samorządowy	12 035	-	-	-	-	-
D.	Papiery dłużne emitowane przez Skarb Państwa	22 917	-	-	-	-	-
E.	Papiery dłużne emitowane przez NBP	18 036	-	-	-	-	-
F.	Obligacje emitowane przez BPS S.A.	307	-	-	-	-	-
G.	Obligacje komunalne	-	-	-	-	-	-
H.	Certyfikaty inwestycyjne	-	-	-	-	-	-

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć m.in. dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzone wewnętrzne limity branżowe.

Tabela nr 16 - Ekspozycje kredytowe w podziale na branże według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Ryzyko wynikające z koncentracji branżowej	31 grudnia 2017 r.	Wyszczególnienie		
Fundusze własne	31 553			
obligo kredytowe (nominał)	246 806			
Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji	% w obligu	% w fund. własnych	% zaangażowania branżowego ogółem
RAZEM	171 965	-	-	-
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4 305	1,74%	13,64%	2,50%
- należności normalne	4 305	1,74%	13,64%	2,50%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	4 305			

Górnictwo i wydobywanie	3 746	1,52%	11,87%	2,18%
- należności normalne	3 746	1,52%	11,87%	2,18%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	3 746			
Przetwórstwo przemysłowe	34 076	13,81%	108,00%	19,82%
- należności normalne	34 076	13,81%	108,00%	19,82%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	34 076			
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2 620	1,06%	8,30%	1,52%
- należności normalne	2 620	1,06%	8,30%	1,52%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	2 620			
Budownictwo	40 114	16,25%	127,13%	23,32%
- należności normalne	38 525	15,61%	122,10%	22,40%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	1 589	0,64%	5,04%	0,92%
SUMA	40 114			
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa poj. samochodowych, włącz. motocykle	27 829	11,28%	88,20%	16,18%
- należności normalne	25 972	10,52%	82,31%	15,10%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	1 857	0,76%	5,89%	1,08%
SUMA	27 829			
Transport i gospodarka magazynowa	17 782	7,20%	56,36%	10,34%
- należności normalne	17 782	7,20%	56,36%	10,34%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	17 782			
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14 543	5,89%	46,09%	8,46%
- należności normalne	14 543	5,89%	46,09%	8,46%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	14 543			
Informacja i komunikacja	38	0,02%	0,12%	0,02%
- należności normalne	38	0,02%	0,12%	0,02%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	38			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4 432	1,80%	14,05%	2,58%
- należności normalne	4 432	1,80%	14,05%	2,58%
- należności pod obserwacją	-			

- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	4 432			
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5 619	2,28%	17,81%	3,27%
- należności normalne	5 619	2,28%	17,81%	3,27%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	5 619			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	496	0,20%	1,57%	0,29%
- należności normalne	496	0,20%	1,57%	0,29%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	496			
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 404	0,57%	4,45%	0,82%
- należności normalne	1 404	0,57%	4,45%	0,82%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	1 404			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpiecz. społeczne (84)	12 075	4,89%	38,27%	7,02%
- należności normalne	12 075	4,89%	38,27%	7,02%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	12 075			
Edukacja	904	0,37%	2,87%	0,53%
- należności normalne	904	0,37%	2,87%	0,53%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	904			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 421	0,58%	4,50%	0,83%
- należności normalne	1 421	0,58%	4,50%	0,83%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	1 421			
Dział. związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	126	0,05%	0,40%	0,07%
- należności normalne	126	0,05%	0,40%	0,07%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	126			
Pozostała działalność usługowa	434	0,18%	1,37%	0,25%
- należności normalne	434	0,18%	1,37%	0,25%
- należności pod obserwacją	-			
- należności poniżej standardu	-			
- należności wątpliwe	-			
- należności stracone	-			
SUMA	434			

Poniższa tabela przedstawia kredyty udzielone dla klientów sektora niefinansowego i samorządowego według wartości nominalnej w podziale na terminy zapadalności.

Tabela nr 17 - Kredyty według terminów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

L.p.	Okres zapadalności	Kredyty według wartości nominalnej
1.	Do 1 miesiąca	3 236
2.	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	7 695
3.	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	45 291
4.	Powyżej 1 roku do 5 lat	87 579
5.	Powyżej 5 lat	101 093
6.	Bez określonego terminu	1 912
Razem		246 806

Według stanu na dzień 31.12.2017 r. zobowiązania pozabilansowe udzielone wyniosły 23 680 tys. zł. Zobowiązania udzielone podmiotom gospodarczym oraz rolnikom stanowiły 89% pozycji pozabilansowych ogółem, a zobowiązania udzielone osobom prywatnym stanowiły 11 % zobowiązań pozabilansowych. W ogólnej kwocie zobowiązań pozabilansowych nie występują pozycje zagrożone.

Tabela nr 18 - Struktura zobowiązań pozabilansowych według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

L.p.	Treść	Ekspozycje ogółem normalne i pod obserwacją	Zagrożone
A.	Pozycje pozabilansowe udzielone	23 680	-
1.	Sektor finansowy		-
2.	Osoby prywatne	2 651	-
3.	Podmioty gospodarcze, rolnicy	20 989	-
4.	Pozostałe podmioty niefinansowe		-
5.	Sektor budżetowy	40	-
B.	Pozycje pozabilansowe otrzymane		-
1.	Sektor finansowy		-

Wielkość ekspozycji, w której odnotowano opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do warunków, które określone zostały w umowie, dotyczyła ekspozycji wobec sektora niefinansowego. Suma tych ekspozycji na 31.12.2017 roku wyniosła 5 108 tys. zł.

Tabela nr 19 - Ekspozycje przeterminowane w podziale na grupy według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

	Treść	Ekspozycje bilansowe przeterminowane (według wartości brutto)			
		do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	pow.180 dni
A.	Sektor niefinansowy	907	128	200	3 873
1.	Kredyty operacyjne	817		-	-1 621
2.	Kredyty na cele konsumpcyjne	90	110	200	9
3.	Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	-	18	-	153
4.	Kredyty na nieruchomości pozostałe	-	-	-	2 090
5.	Kredyt w rachunku karty kredytowej	-	-	-	-
6.	Kredyty pozostałe	-	-	-	-

Na koniec 2017 roku Bank utworzył rezerwy w kwocie 3 395 tys. zł i było to o 1 150 tys. zł więcej niż wynosił stan na początek roku. Wartość bilansowa brutto należności zagrożonych na 31.12.2017 roku wyniosła 4 047 tys. zł, a wskaźnik pokrycia należności zagrożonych rezerwami na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 83,89 %.

Tabela nr 20 - Informacja o stanie i zmianach rezerw celowych

(w tys. zł)

T R E ŚĆ	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan rezerw na koniec roku obrotowego
1. Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	2 245	3 299	0	2 148	3 395
- w sytuacji normalnej – kredyty konsumenckie	86	139	0	106	119
- pod obserwacją	0	0	-0	0	0
- poniżej standardu	31	61	0	62	29
- wątpliwe	1 722	87	0	1 809	0,00
- stracone	406	3 012	0	171	3 247
2. Rezerwy cel. od nal. sektora budżetowego	0	0	0	0	0
Razem	2 245	3 299	0	2 148	3 395

12 AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – ART. 443

Składnik aktywów jest traktowany, jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Według stanu na dzień 31.12.2017 r. Bank nie posiadał aktywów obciążonych.

Tabela nr 21 – Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na według stanu na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł)

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	-	-	369 725	-
Kredyty na żądanie	-	-	13	-
Instrumenty udziałowe	-	-	2 213	2 213
Dłużne papiery wartościowe	-	-	41 564	41 564
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	-	-	267 875	-
Inne aktywa	-	-	58 060	-

13 KORZYSTANIE Z ECAI – ART. 444

Nie dotyczy. Bank nie korzysta z ratingów.

14 EKSPozyCJA NA RYZYKO RYNKOWE – ART. 445

Tabela nr 22 - Wielkość wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe według stanu na dzień 31.12.2017 r.

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	Na dzień 31.12.2017 r. pozycja walutowa Banku nie przekraczała 2 % funduszy własnych. Wymóg kapitałowy nie był wyznaczany

W Banku nie występuje portfel handlowy. Bank wyznacza wymóg wyłącznie na ryzyko walutowe.

15 EKSPozyCJA NA RYZYKO OPERACYJNE – ART. 446

1. Bank przyjmuje definicję, że ryzyko operacyjne jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym (wyniku finansowego). Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT oraz ryzyko braku zgodności. Zgodnie z wytycznymi EUNB (CEBS) ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko IT (ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego) oraz ryzyko braku zgodności - Bank zarządza odrębnie ryzykiem braku zgodności oraz ryzykiem IT
2. Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest zapewnienie bezpiecznego przebiegu wszystkich procesów biznesowych w Banku poprzez:
 - 1) identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku;
 - 2) utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku;
 - 3) monitorowanie i raportowanie incydentów, o których mowa w pkt 2.;
 - 4) tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego;
 - 5) wykorzystanie mapy ryzyka operacyjnego w opracowaniu Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityki zarządzania kadrami, itp., stanowiących element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”;
 - 6) kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku;
 - 7) ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego;
 - 8) gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego mających miejsce w najbliższym otoczeniu Banku oraz w miarę możliwości o sposobach pokrycia strat w/w zdarzeń i podjętych działaniach mitygujących;
 - 9) przywrócenie (możliwie najszybsze) dostępności systemów informatycznych, które uległy awarii, w celu minimalizacji wpływu tych awarii na pracę użytkowników.
3. Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru, wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia).
4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 1 724 tys. zł.
5. W Banku prowadzone było systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym w dedykowanym do tego celu systemie informatycznym.
6. Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego – zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w systemie OperNet w 2017 roku prezentuje poniższa tabela:

Tabela nr 23 - Ilość i wysokość strat operacyjnych w 2017 roku

Lp.	Rodzaj zdarzenia	Ilość	Wielkość straty (w tys. zł)
1.	Oszustwo wewnętrzne	0	
2.	Oszustwo zewnętrzne	10	0
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1	0
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	3	0,4
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0
6.	Zakłócenia działalności i awarie systemów	24	5,6
7.	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	128	0
Razem:		166	6,0

7. W badanym okresie nie wystąpiły zdarzenia operacyjne, w przypadku których należałoby podjąć szczególne działania naprawcze.
8. Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, dokonuje ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności, podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

16 EKSPozyCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 447

1. Według stanu na dzień 31.12.2017 r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe w całości klasyfikowane do portfela bankowego.
2. Aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się w dniu ich nabycia lub powstania do następujących kategorii:
- 1) aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu);
 - 2) kredyty i pożyczki oraz inne należności Banku;
 - 3) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności;
 - 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Tabela nr 24 - Instrumenty finansowe według stanu na dzień 31.12.2017 r.: (w tys. zł)

Lp.	Nazwa podmiotu	Rodzaj instrumentu	Wartość bilansowa
1.	BPS S.A.	Akcje serii H	634
		Akcje serii I	5
		Akcje serii J	137
		Akcje serii L	250
		Akcje serii M	370
		Akcje serii O	245
		Akcje serii T	100
		Akcje serii W	150
		Akcje serii Z	50
		Akcje serii AA	175
2.	PartNet Sp. z o.o.	Udziały	62
3.	BPS S.A.	Obligacje BPS serii BPS718	307
4.	Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	Udział Wpisowe	2 3
5.	Dom Brokerski Bankowości Spółdzielczej Sp. z o.o.	Udziały	30

3. Bank nie posiadał ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego.
4. W Banku nie wystąpiły zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji oraz niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych.

17 EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – ART. 448

Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia:

1. Przez ryzyko stopy procentowej (ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym) rozumie się ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych (dotyczy również pozycji zabezpieczających te pozycje).
2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązującej „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w portfelu bankowym, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”. Ponadto Bank posiada przyjęte uchwałą Zarządu Banku „Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, które określają sposób identyfikowania, pomiaru, monitorowania oraz kontroli ryzyka stopy procentowej w Banku.
3. Ze względu na skalę prowadzonej działalności, ryzyko stopy procentowej Bank wyznacza dla portfela handlowego i bankowego łącznie (wspólna metodologia – jak dla portfela bankowego).
4. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:
 - 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz
 - 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.
5. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku realizowane jest dla czterech podstawowych kategorii ryzyka stopy procentowej:
 - 1) **ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania** – wynika z różnic w czasie pomiędzy wystąpieniem zmian stóp procentowych aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych posiadających różne okresy przeszacowania stóp procentowych,
 - 2) **ryzyko bazowe** – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp bazowych stosowanych w Banku, dla instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe; podstawowe znaczenie ma tu rozpiętość (spread) między różnymi stopami bazowymi, która może zmienić się niespodziewanie i niesymetrycznie oraz wzajemna relacja posiadanych przez Bank aktywów i pasywów w ramach poszczególnych stawek bazowych; ryzyko bazowe związane jest również z ograniczonymi możliwościami zmiany oprocentowania poszczególnych aktywów i pasywów, z uwagi na niski poziom zastosowanych stóp procentowych; ryzyko bazowe wzmocnione jest poprzez stosowane przez Bank mnożniki (wskaźniki) określających relację zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w stosunku do zmiany stawek bazowych,
 - 3) **ryzyko opcji klienta** – wynika z prawa (nie obowiązku) posiadanego przez klienta do zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów, pasywów lub pozycji pozabilansowych Banku, np. kredyty i papiery wartościowe zawierające ryzyko wcześniejszej spłaty lub ryzyko wydłużenia terminu spłat, kredyty o zmiennej stopie procentowej mające wyraźne lub ukryte opcje na górny limit stopy procentowej (lub też brak opcji na dolny limit), prawo wycofania depozytu przed upływem terminu. Analiza ryzyka opcji klienta obejmuje ocenę zrywalności depozytów oraz ocenę stopnia spłacania przed terminem kredytów. Jako znaczący poziom wykorzystania opcji klienta uznaje się sytuację gdy:

- a) łączna kwota depozytów terminowych zerwanych przed terminem przekroczy w okresie analizowanego miesiąca 5 % kwoty depozytów ogółem - monitorowaniu zrywalności poddawane są depozyty podmiotów finansowych (niebankowych), podmiotów gospodarczych, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych oraz instytucji sektora rządowego i samorządowego, których wartość jest równa lub większa od kwoty 2.000,00 zł i min. okres trwania wynosi 1 miesiąc. Poza ograniczeniem kwotowym i czasem trwania, jako depozyt zerwany przed terminem uważa się depozyt, który zlikwidowano po 1 dniu od terminu zdeponowania bądź wymagalności,
 - b) łączna kwota kredytów spłacanych przed terminem przekroczy w okresie analizowanego miesiąca 5 % kwoty kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją; dla potrzeb „Zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” za przedterminową spłatę kredytu uznaje się przypadek, gdy kwota spłacana przed terminem wynosi co najmniej 1 złoty i jednocześnie wyprzedzenie w stosunku do ustalonego (umownego) harmonogramu spłat wynosi co najmniej 5 dni,
- 4) **ryzyko krzywej dochodowości** - wynika ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszonymi do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu; relacja ta zmienia się, kiedy kształt krzywej dochodowości dla danego rynku ulega spłaszczeniu lub ulega odwróceniu, w wyniku którego stopy krótkoterminowe będą wyższe od stóp długoterminowych.
6. Pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank dokonuje w okresach miesięcznych. Wyniki wspomnianego pomiaru przedstawiane są w formie analizy Zarządowi (w okresach miesięcznych) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej (w okresach kwartalnych).
7. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:
- a) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
 - b) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
 - c) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
 - d) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.
8. Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Komórkę monitorującą ryzyko. W przypadku przekroczenia ustanowionych limitów, Komórka monitorująca ryzyko informuje Zarząd o stopniu przekroczenia limitu, przedstawiając jednocześnie wyjaśnienie przyczyn tego przekroczenia. W roku 2017 wszystkie limity ograniczające ryzyko stopy procentowej były przestrzegane.
9. W związku z niewystępowaniem aktywów o nieokreślonym terminie zapadalności, Bank nie określa zasad ograniczania tego ryzyka po stronie aktywnej bilansu. W pasywach do pozycji o nieokreślonym terminie wymagalności zalicza się:
- a) środki na rachunkach bieżących podmiotów gospodarczych,
 - b) środki na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych osób fizycznych,
 - c) środki na rachunkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego.
10. Bank ogranicza ryzyko związane z możliwością nadmiernego odpływu środków o nieokreślonym terminie wymagalności, poprzez świadczenie kompleksowych usług związanych z obsługą rachunków bieżących.

Analiza ryzyka stopy procentowej na dzień 31.12.2017 r. wykazała, że:

- a) łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi wynosi 24 039 tys. zł (wskaźnik luki 0,07), co oznacza, że występuje ogółem luka dodatnia, przeszacowaniu w okresie do 12 miesięcy może ulec 100,0 % aktywów oraz 100,0 % pasywów,
- b) zmiana wyniku odsetkowego na skutek istniejącego niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi uwzględniając jednocześnie ryzyko przeszacowania oraz ryzyko bazowe, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 pp., zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -1 523,1 tys. zł, stanowiąc -4,8 % funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie -328,4 tys. zł (przy założonym jednoczesnym

spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 pp.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -1 194,7 tys. zł. Niekorzystnym byłby nagły spadek stóp procentowych o 2 pp. (test warunków skrajnych - *stress test*) zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniesie -2 332,50 tys. zł, stanowiąc 7,4 % funduszy własnych. Wyniki testów warunków skrajnych wskazują, że potencjalne straty z tytułu ryzyka stopy procentowej mają pokrycie w funduszach własnych alokowanych na to ryzyko.

Wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo instytucji do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez kierownictwo instytucji, z podziałem na poszczególne waluty:

1. Bank w ramach analizy ryzyka stopy procentowej przeprowadza testy warunków skrajnych, które posiadają założenie, że stopy procentowe zmieniają swoje oprocentowanie o 2 pp. Wyniki przeprowadzonych testów są odnoszone do funduszy własnych i wyniku odsetkowego Banku. W ten sposób określa się możliwy negatywny oraz pozytywny wpływ zmian stóp procentowych na fundusze własne oraz wynik odsetkowy. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla wszystkich walut łącznie, po przeliczeniu na PLN. Bank nie prowadzi działalności kredytowej w walutach obcych.
2. Bank przeprowadza testy warunków skrajnych z częstotliwością miesięczną. Wyniki testów warunków skrajnych przedstawiane są w formie analizy Zarządowi (w okresach miesięcznych) oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej (w okresach kwartalnych).

18 EKSPozycJA NA POZycJE SEKURyTYZAcYJNE - ART. 449

Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

19 POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ - ART. 450

1. „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” przygotowywana jest przez Zarząd i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku.
2. W 2017 roku prawidłowość „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” poddana została kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej. Wyniki kontroli zostały przedstawione Radzie Nadzorczej.
3. Rada Nadzorcza Banku sprawowała nadzór nad wynagrodzeniami w/w osób ustalając wysokość stałych i zmiennych składników. W roku 2017 Rada Nadzorcza odbyła 9 posiedzeń.
4. Biorąc pod uwagę wielkość Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizacją, charakterem, skalą i stopniem złożoności działalności, w Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
5. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach do osób zajmujących stanowiska kierownicze zaliczono wyłącznie członków Zarządu.
6. Wypłata całości zmiennych składników wynagrodzenia menedżerom będącym członkami Zarządu uzależniona jest od pozytywnej oceny przez Radę Nadzorczą realizacji „Strategii działania Banku”, „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i „Planu ekonomiczno-finansowego Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Uruchomienie części odroczonej

następuje pod warunkiem uzyskania przez menedżera będącego członkiem Zarządu pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny. Ocena efektów pracy każdego menedżera będącego członkiem Zarządu, pod kątem wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń odbywa się corocznie po zakończeniu roku obrotowego i po uprawomocnieniu się uchwał Zebrania Przedstawicieli za poprzedni rok obrachunkowy z uwzględnieniem wyników całego Banku oraz wyników menadżera.

Ocena efektów pracy menedżerów będących członkami Zarządu:

1. Ocena efektów pracy menedżerów obejmująca cały rok obrachunkowy dokonywana jest w oparciu o wyniki całego Banku.
2. Oceny efektów pracy menedżerów będących członkami Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza.
3. Warunkiem wypłaty odroczonej części zmiennych składników wynagrodzenia jest pozytywna ocena danego członka Zarządu, czyli gdy spełnione zostały łącznie wszystkie obligatoryjne warunki oraz spełniony został co najmniej jeden warunek, spośród warunków fakultatywnych.
4. Warunki obligatoryjne dotyczące oceny efektów pracy to:
 - 1) w ocenianym okresie w stosunku do członka Zarządu nie zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze przez organy ścigania dotyczące podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Banku,
 - 2) członek Zarządu uzyskał od Rady Nadzorczej pozytywną ocenę odpowiedniości oraz absolutorium na Zebraniu Przedstawicieli w każdym roku w ocenianym okresie trzyletnim,
 - 3) w stosunku do Banku, w okresie ocenianego roku:
 - a) nie jest prowadzona likwidacja,
 - b) nie zostało wydane postanowienie o upadłości,
 - c) nie jest prowadzone postępowanie naprawcze,
 - d) współczynnik kapitałowy Banku wynosił co najmniej 13,25 % wg stanu na koniec okresu podlegającego ocenie,
 - e) wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR wynosił co najmniej 0,80 wg stanu na koniec okresu podlegającego ocenie (wskaźnik wyliczany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS).
5. Warunki fakultatywne dotyczące oceny efektów pracy to:
 - 1) średni wskaźnik jakości portfela kredytowego nie przekroczył poziomu 6%. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 40 %.
 - 2) w ocenianym okresie nie zostały nałożone na Bank decyzje administracyjne lub prawomocne wyroki sądowe, zobowiązujące Bank do zapłaty kwoty przekraczającej 1% funduszy własnych. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 30%,
 - 3) w ocenianym okresie Bank osiągał wyniki finansowe netto na poziomie nie niższym niż 90% wyniku ustalonego w corocznym planie finansowym. Nie spełnienie warunku stanowi podstawę do pomniejszenia kwoty odroczonego wynagrodzenia zmiennego o 30%;

W poniższych tabelach przedstawione zostały informacje o sumie wypłaconych w 2017 r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Tabela nr 25 - Informacje o sumie wypłaconych wynagrodzeń w 2017 r. (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy) osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. (w tys. zł)

Lp.	Stanowiska kierownicze	Stałe składniki	Zmienne składniki (w tym podlegające odroczeniu)	Ilość osób
1.	Członkowie Zarządu	730	290	3
2.	Pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.	-	-	-

Tabela nr 26 - Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na obszary działalności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie (w tys. zł)

Lp.	Obszar działalności	Zarząd	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
1.	Działalność operacyjna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
2.	Zarządzanie bankiem	1 020	nie dotyczy	1 020

Tabela nr 27 - Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń (wraz z kosztem składek ZUS Pracodawcy), z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Zarząd	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie stałe	3	nie dotyczy	3
Wynagrodzenie stałe	730	nie dotyczy	730
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie zmienne	3	nie dotyczy	3
Wynagrodzenie zmienne	290	nie dotyczy	290
Liczba osób uzyskujących odprawy	0	nie dotyczy	0
Wartość odpraw	0	nie dotyczy	0
Najwyższa wypłata odprawy	0	nie dotyczy	0
Premia odroczone za rok 2016 (wypłacona w roku 2017)	6	nie dotyczy	
Premia odroczone za rok 2017 (do wypłaty w roku 2018)	102	nie dotyczy	

6. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR - nie dotyczy – żaden z członków Zarządu nie otrzymał wynagrodzenia w wysokości przekraczającej 1 mln EUR.

20 DŹWIGNIA FINANSOWA – ART. 451

Wskaźnik dźwigni oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanej przez Bank całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni stanowi wartość procentową kapitału Tier I do całkowitej kwoty ekspozycji, zdefiniowanej w wytycznych NBP.

„Procedura szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” reguluje proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

Bank przy obliczaniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia 575/2013. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I.

Tabela nr 28 - Wartość wskaźnika dźwigni finansowej w 2016 i 2017 roku

Wskaźnik dźwigni	31.12.2016 r.	31.12.2017 r.
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier I	7,06 %	6,93%
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując przejściową definicję Kapitału Tier I	7,12 %	6,93%

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank ujawnia następujące dane:

Tabela nr 29 - Wskaźnik dźwigni – formularz do celów ujawniania informacji

Dzień odniesienia	31.12.2017 r.
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Jordanowie
Poziom stosowania	Indywidualny

Tabela nr 30 - Tabela LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	370 774
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	8 155
7	Inne korekty	-139
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	378 790

Inne korekty obejmują wartości niematerialne i prawne, które korygują miarę ekspozycji całkowitej.

Tabela nr 31 - Tabela LRCOM: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni według stanu na dzień 31.12.2017r.
(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych	
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)			
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	370 774	
2	Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I	-139	
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	370 635	
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych			
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych			
Inne ekspozycje pozabilansowe			
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	23 680	
18	Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego	-15 525	
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	8 155	
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)			
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		„w pełni wdrożone”	„przejściowa”
20	Kapitał Tier I	26 237	26 237
21	Ekspozycje wskaźnika dźwigni	378 790	378 790
Wskaźnik dźwigni			
22	Wskaźnik dźwigni	6,93	6,93
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych			
EU 23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Wg w pełni wdrożonej definicji kapitału Tier I	Wg przejściowej definicji kapitału Tier I
EU 24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-	-

Tabela nr 32 - Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) według stanu na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	370 774
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	370 774
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	42 633
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	12 035
EU-7	Instytucje	73 117
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	46 295
EU-9	Ekspozycje detaliczne	158 557
EU-10	Przedsiębiorstwa	23 687
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 919
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	12 531

Tabela nr 33 - Tabela LRQua: Informacje jakościowe

Lp.	Wyszczególnienie	Opis
1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej Bank monitoruje wskaźnik dźwigni finansowej i utrzymuje go na poziomie powyżej założonego limitu wewnętrznego. Poziom wskaźnika dźwigni jest raportowany w ramach raportów adekwatności kapitałowej dla Zarządu Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, mogą zostać podjęte decyzje o ograniczeniu poziomu dźwigni finansowej.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Ujawniony wskaźnik na koniec 2017 roku był niższy w porównaniu do stanu na 31.12.2016 r. (tabela nr 26). Wynikało to z relatywnie większego wzrostu miary ekspozycji całkowitej niż funduszy własnych, składających się na wskaźnik dźwigni.

21 STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 452

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

22 STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ART. 453

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- 1) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością Banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z „Instrukcją ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 2) pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia UE. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,

- 3) techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem UE - procedurę wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu technik redukcji ryzyka kredytowego w Banku opisuje „Procedura szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 4) W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank Spółdzielczy w Jordanowie przyjmuje zabezpieczenia. Ogólne zasady dotyczące zabezpieczeń określone są w obowiązującej w Banku „Polityce kredytowej”, a także w „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Szczegółowe warunki dotyczące zasad ustalania form zabezpieczeń, ich wartości, ewidencjonowania, pełnego katalogu prawnych form zabezpieczeń, wymogów dokumentacyjnych, a także zasad postępowania pracowników określone są w „Instrukcji ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz w „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Bank Spółdzielczy w Jordanowie stosuje następujące formy zabezpieczeń:

- weksel in blanco,
 - kaucja pieniężna,
 - blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym (w tym na rachunku książeczki oszczędnościowej, w tym na rachunku lokat terminowych),
 - pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
 - poręczenie wg prawa cywilnego,
 - poręczenie wekslowe,
 - gwarancja,
 - przelew wierzytelności na zabezpieczenie,
 - cesja praw z umów ubezpieczenia,
 - przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku,
 - przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości,
 - zastaw rejestrowy,
 - zastaw zwykły,
 - hipoteka umowna,
 - hipoteka przymusowa,
 - przystąpienie do długu,
 - przejęcie długu,
 - ubezpieczenie kredytobiorcy,
 - akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji w formie aktu notarialnego na podstawie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego
 - gwarancja Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach portfelowej linii gwarancyjnej DE MINIMIS, której zasady udzielania zawierają odrębne przepisy dotyczące udzielania kredytów zabezpieczonych ww. gwarancjami,
 - gwarancja Małopolskiego Regionalnego Funduszu Poręczeniowego, której zasady udzielania zawierają odrębne przepisy dotyczące udzielania kredytów zabezpieczonych ww. gwarancjami.
- 5) Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi opisuje: „Instrukcja ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”

Główne rodzaje zabezpieczeń przyjęte przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie:

A) hipoteka:

- wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania,

- głównym sposobem wyceny nieruchomości jest „Wycena” dokonana przez rzeczoznawcę majątkowego,
 - nieruchomości zabudowane powinny być ubezpieczone w zakresie adekwatnym do przedmiotu ubezpieczenia;
 - B) weksel in blanco;
 - C) poręczenie osobowe – poręczyciel powinien posiadać zdolność kredytową;
 - D) ubezpieczenie kredytobiorcy na życie;
 - E) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej;
 - F) pełnomocnictwo do rachunku bieżącego.
- 6) Bank stale monitoruje zmiany cen nieruchomości, będących zabezpieczeniem kredytów, korzystając z zewnętrznej bazy nieruchomości Spółdzielczej Bazy Nieruchomości (SBN) oraz monitoruje zmiany na rynku nieruchomości.
- 7) Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:
- a) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
 - b) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,
 - c) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.
- Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Tabela nr 34 - Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego - informacje dotyczące ryzyka koncentracji w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym według stanu na dzień 31.12.2017 r.:

Wyszczególnienie	Limit (% uznanego kapitału)	Stan koncentracji na dzień 31.12.2017 r.
Blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych	1 %	0,05 %
Gwarancja	1 %	0,01 %
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	45 %	34,55 %
Hipoteka komercyjna pozostała	45 %	29,54 %
Poręczenie według prawa cywilnego	1 %	0,01 %
Przelew (cesja) wierzytelności	10 %	3,96 %
Przewłaszczenie na zabezpieczenie	5 %	3,37 %
Przystąpienie do długu	1 %	0,00 %
Ubezpieczenie kredytobiorcy	10 %	4,49 %
Weksel własny i poręczenie wekslowe (awal)	35 %	13,32 %
Zastaw rejestrowy	3 %	0,01 %
Pozostałe zabezpieczenia	30 %	10,69 %

Ustanowione limity dla poszczególnych form zabezpieczeń na dzień 31.12.2017 r. nie zostały przekroczone w 2017 roku.

23 STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO – ART. 454

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

24 STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – ART. 455

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem. Systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

Bank zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe posiada system zarządzania, składający się z systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednią politykę wynagrodzeń wspierającą kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem).

1. Informacja o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”. Strategia ta określa istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku, rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem, zasady zarządzania ryzykiem, zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, zasady systemu kontroli wewnętrznej, a także apetyt na ryzyka występujące w działalności Banku.

Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem:

- 1) W Banku funkcjonuje system zarządzania zgodny z przepisami ustawy Prawo bankowe, który obejmuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej. System zarządzania ryzykiem stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, które zachodzą w Banku, a także do oceny prowadzonej działalności.
- 2) Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru/szacowania, monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.
- 3) W celu realizacji procesów wymienionych w powyższym punkcie, w Banku realizowane są zadania związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
- 4) Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:
 - ✓ dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu;
 - ✓ stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki;
 - ✓ monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym norm płynnościowych określonych w Pakiecie CRD IV / CRR;
 - ✓ szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka zgodnie z Rozporządzeniem CRR;
 - ✓ szacowanie kapitału wewnętrznego i utrzymywanie funduszy własnych na poziomie wynikającym z polityki Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
 - ✓ analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego, antycyklicznego i systemowego);
 - ✓ uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego, antycyklicznego i systemowego);

- ✓ agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku;
 - ✓ raportowanie Zarządowi oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej wyników oceny ryzyk oraz poziomu funduszy własnych wynikającego z polityki Banku zgodnie z funkcjonującym w Banku systemem informacji zarządczej;
 - ✓ audyt skuteczności systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
 - ✓ wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników systemu kontroli wewnętrznej do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.
- 5) Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityki w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące ryzyka, które Bank uznał za istotne.
- 6) Bank w ramach oceny procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego (przeгляdu zarządczego) określa mapę ryzyk występujących w Banku w oparciu o analizę jakościowych i ilościowych kryteriów istotności ryzyk, z uwzględnieniem modelu biznesowego Banku. Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest ryzyko kredytowe oraz jego pochodne wymienione w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (zwane dalej Rozporządzeniem) oraz w Dyrektywie 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013 r., zwanej dalej Dyrektywą UE.

Ryzyka występujące w działalności Banku:

- 1) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko kontrahenta, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) ryzyko rynkowe, rozumiane jako walutowe,
- 3) ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym,
- 4) ryzyko operacyjne (w tym ryzyko braku zgodności, ryzyko modelu, ryzyko IT),
- 5) ryzyko płynności i finansowania,
- 6) ryzyko wyniku finansowego,
- 7) ryzyko bancassurance,
- 8) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- 9) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności), będące pochodną w/w ryzyk,
- 10) ryzyka trudnomierzalne,
- 11) pozostałe ryzyka mogące pojawić się w Banku.

Bank weryfikuje istotność ryzyk w procesie przeglądu zarządczego „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają weryfikacji (przeгляdowi) i aktualizacji w cyklach rocznych pod kątem ich dostosowania do obowiązujących przepisów prawa z uwzględnieniem zmian w skali działalności Banku, a także zmian organizacyjnych.

Proces zarządzania ryzykiem:

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Politykami w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz obowiązującymi w Banku regulacjami wewnętrznymi. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” jest zgodna z

celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku. Strategia ta podlega corocznej weryfikacji (przeoglądowi), której dokonuje Komórka monitorująca ryzyko. Analizy te przedkładane są Zarządowi, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej Banku.

2. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zawiera cele w zakresie apetytu na ryzyko Banku mające charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych oraz założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
3. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:
 - 1) Rada Nadzorcza,
 - 2) Komitet Audytu,
 - 3) Zarząd,
 - 4) Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – Prezes Zarządu,
 - 5) Główny Księgowy,
 - 6) Komórka monitorująca ryzyko,
 - 7) Komórka ds. zgodności,
 - 8) Komórka ds. kontroli wewnętrznej,
 - 9) Analityk Kredytowy,
 - 10) Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
 - 11) Informatyk,
 - 12) Komórki ds. kadrowo-organizacyjnych,
 - 13) pozostali pracownicy Banku,oraz Audyt wewnętrzny z ramienia Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Rada Nadzorcza:

- 1) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 2) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego, dokonywania przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku, „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz ocenia ich adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza nadzoruje przestrzeganie w Banku Polityk i Procedury, o których mowa powyżej. W celu realizacji tych zadań Rada Nadzorcza w szczególności:
 - a. wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
 - b. zatwierdza przyjętą przez Zarząd Strategię działania Banku oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
 - c. monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania ryzykiem;
 - d. zatwierdza określony przez Zarząd Banku w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” akceptowalny ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko) oraz monitoruje jego przestrzeganie;

- e. zatwierdza przyjętą przez Zarząd Banku „Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, w tym apetyt/tolerancję na ryzyko, a także przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki systemu kontroli wewnętrznej i na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie Banku na ryzyko (w tym o dokonaniu rewizji w/w Strategii) oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- f. zatwierdza Politykę w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, stanowiącą element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapoznaje się z weryfikacją (przeglądem) Strategii, Polityk i „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- g. pełni nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem Polityk i procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem;
- h. pełni nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, w zależności od wewnętrznego podziału zadań w Zarządzie;
- i. określa zasady raportowania do Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- j. odpowiada za nadzór oraz przeprowadza coroczną ocenę adekwatności i skuteczności „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, Komórki ds. zgodności oraz Komórki ds. kontroli wewnętrznej;
- k. sprawuje nadzór nad wprowadzaniem systemu kontroli wewnętrznej;
- l. monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. zgodności, Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Zarządu Banku;
- m. raz w roku dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej, jej adekwatności i skuteczności
- n. w ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
 - ✓ nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - ✓ zatwierdza Politykę zgodności Banku;
 - ✓ co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank;
- 3) sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym również nadzór nad adekwatnością i skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, w tym ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji;
- 4) sprawuje nadzór nad zgodnością „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” w zakresie podejmowania ryzyka ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i Planem ekonomiczno – finansowym;
- 5) nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
 - a. zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania, procesowi tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,
 - b. współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - c. zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - d. zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu dla Banku;
- 6) pełni nadzór nad bezpieczeństwem informacji i systemów informatycznych poprzez:

- a. zatwierdzenie regulacji wewnętrznych w zakresie planowania strategicznego dotyczącego bezpieczeństwa informacji i rozwoju systemów informatycznych,
 - b. przyjęcie odpowiednich planów strategicznych,
 - c. upewnienie się, że Zarząd przyjął odpowiednie regulacje wewnętrzne, a także skutecznie zarządza ryzykiem,
 - d. podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia ryzyka w przypadkach jego nadmiernego wzrostu;
- 7) uzyskuje informacje dotyczące efektywności zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie informacji o poziomie ryzyka, wynikach testów procedur awaryjnych, wynikach weryfikacji (przeглядów), a także wyników systemu kontroli wewnętrznej, jak również audytów zewnętrznych,

Komitet Audytu dokonuje:

- 1) oceny systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) oceny procesu zarządzania ryzykiem,
- 3) oceny na podstawie przedstawionych raportów przez Zarząd Banku wyników identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności,
- 4) monitorowania skuteczności systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,

Zarząd Banku:

- 1) projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym), systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny i dokonywania przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, w szczególności przez:
 - a. opracowanie, przyjęcie i powiązanie Strategii działania Banku z w/w systemami i procedurami;
 - b. zapewnienie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającej skuteczne wykonywanie zadań;
 - c. odpowiedzialność za skuteczność procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, poprzez wprowadzenie niezbędnych korekt w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego;
 - d. odpowiedzialność za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację „Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz dokonywania weryfikacji (przeглядów) w/w Strategii, Polityk i procedur dotyczących szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego tak, aby były odpowiednie do wielkości i profilu ryzyka w Banku. Proces szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego podlegają przeglądowi nie rzadziej niż raz do roku;
 - e. odpowiedzialność za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
 - f. opracowanie, przyjęcie i wdrożenie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” i „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapewnienie wdrożenia planów, wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej oraz monitorowanie ich przestrzegania;
 - g. ustanowienie odpowiednich zasad raportowania, w tym zasad raportowania Zarządu do Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej;

- h. zapewnienie przejrzystości działań Banku oraz przyjęcie i wprowadzenie zasad „Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”;
 - j. wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonaleń systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
 - k. określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowanego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko, który następnie zatwierdza Rada Nadzorcza Banku);
 - l. zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli, Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej, Audyt wewnętrzny oraz zapewnia ich niezależność i środki finansowe, niezbędne do skutecznego wykonywania przez nie zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji;
 - m. wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie zarządzania od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania w zakresie, o którym mowa w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
 - n. nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie, o których mowa w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”;
 - o. podejmowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, Komórką ds. kontroli wewnętrznej, a także zapewnienie dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych;
 - p. odpowiedzialność za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - q. odpowiedzialność za opracowanie Polityki zgodności, stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
 - r. opracowywanie i akceptowanie „ Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” oraz zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej, oraz monitorowanie ich przestrzegania;
 - s. nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku;
 - t. ustanawianie zasad raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
 - u. odpowiedzialność za adekwatność i skuteczność przestrzegania „Polityki zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych”, stanowiącej Załącznik nr 1 do Polityki zgodności, będącej elementem „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”;
- 2) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem działania Banku na podstawie przepisów prawa innego państwa i powiązań Banku z innymi podmiotami, które mogłyby utrudnić skuteczne zarządzanie Bankiem;
 - 3) odpowiada za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne, dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełen zakres działalności Banku;
 - 4) zobowiązany jest zapewniać, by system zarządzania ryzykiem był adekwatny i skuteczny, to znaczy, by proces zarządzania tym ryzykiem dostarczał zamierzone efekty oraz był realizowany w sposób poprawny i odpowiednio do profilu ryzyka na każdym etapie procesu zarządzania ryzykiem, tj.

identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu;

- 5) podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego zarządzania tym ryzykiem, w ramach posiadanych kompetencji. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem;
- 6) dokonuje regularnych przeglądów „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie” i systemu zarządzania, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem, zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi;
- 7) okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej informację na temat profilu ryzyka, struktury i wielkości ryzyka, na które narażony jest Bank;
- 8) odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:
 - a. zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłości działania,
 - b. tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - c. zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
 - d. współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - e. zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - f. zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu dla Banku;
- 9) zadania Zarządu w zakresie zarządzania ryzykiem systemów informatycznych i bezpieczeństwem informacji realizowane są poprzez:
 - a. realizację procesów planowania, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi w zakresie planowania strategicznego dotyczącego bezpieczeństwa informacji i rozwoju systemów informatycznych zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą,
 - b. sporządzenie projektów odpowiednich planów strategicznych,
 - c. przyjęcie odpowiednich regulacji wewnętrznych,
 - d. wdrożenie i rozwój systemów informatycznych wspomagających proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym wymienionych w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
 - e. wdrożenie struktury organizacyjnej w zakresie zarządzania systemami informatycznymi i bezpieczeństwa informacji zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą, zapewniającej zapobieganie konfliktom interesów i odpowiednią efektywność zarządzania ryzykiem i systemami,
 - f. nadzorowanie ich przestrzegania, w tym przyjmowanie bieżących informacji o poziomie ryzyka, wyników testów procedur awaryjnych, wyników przeglądów zarządczych, a także wyników kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, jak również audytów zewnętrznych,
 - g. podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia ryzyka, w przypadkach jego nadmiernego wzrostu.

Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.

Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – w Banku tę funkcję pełni Prezes Zarządu, który:

1. nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku,
2. nadzoruje bezpośrednio zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie o którym mowa w „Strategii

- zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
3. w ramach nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem istotnym na drugim poziomie nadzoruje działalność:
 - a) Komórki monitorującej ryzyko,
 - b) Komórki ds. zgodności,
 - c) Komórki ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
 - d) Komórki ds. kontroli wewnętrznej.
 - e) Analityka kredytowego
 - f) Komórki ds. kadrowo-organizacyjnych.

W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku, w tym za funkcjonowanie systemu informacji zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku. Prezes Zarządu Banku nie może nadzorować obszaru działalności Banku stwarzającego ryzyko istotne w działalności Banku.

Główny Księgowy:

- 1) projektuje założenia do Planu ekonomiczno-finansowego Banku,
- 2) koordynuje sporządzanie oraz monitorowanie realizacji Planu ekonomiczno-finansowego Banku przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,
- 3) opracowuje roczne sprawozdania finansowe oraz projekty podziału zysku bądź pokrycia strat,
- 4) ocenia realizację Zasad (Polityk) rachunkowości w zakresie zarządzania ryzykiem bancassurance zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”,
- 5) wykonuje weryfikację bieżącą oraz testuje skuteczność mechanizmów kontrolnych,
- 6) opracowuje zasady księgowania nowych produktów,
- 7) opracowuje procedury księgowo,
- 8) nadzoruje okresowe ustalanie rzeczywistego stanu aktywów i pasywów,
- 9) wycenia aktywa i pasywa,
- 10) ustala wynik finansowy Banku.

Komórka monitorująca ryzyko:

- 1) zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania,
- 2) jest odpowiedzialna za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank,
- 3) stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko,
- 4) może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zapobiegania naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.

Komórka ds. zgodności – wyodrębnione stanowisko w schemacie struktury organizacyjnej, stanowiące element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania, bezpośrednio podległe służbowo Prezesowi Zarządu, pełniące zadania określone w „Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Jordanowie” oraz w „Regulaminie funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Do obowiązków Komórki ds. zgodności należy:

- 1) zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego działania,
- 2) opracowanie regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności, określającego co najmniej cel, zakres i szczegółowe zasady działania Komórki ds. zgodności;
- 3) wykonywanie czynności zgodnie z „Regulaminem funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz procedur i metodyk;
- 4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji

wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających;

- 5) ocena ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
- 6) projektowanie i wprowadzanie mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności;
- 7) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności;
- 8) okresowe przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej,
- 9) uczestniczenie w posiedzeniach Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.

Analitik kredytowy opiniuje ryzyko transakcji kredytowych pod kątem oceny ryzyka ponoszonego przez Bank, opracowuje i weryfikuje metodyki oceny zdolności kredytowej oraz wartości przyjętych zabezpieczeń. Analitik kredytowy współuczestniczy w projektowaniu regulacji wewnętrznych z ryzyka kredytowego, regulacji w zakresie restrukturyzacji i windykacji oraz prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych. Ponadto Analitik kredytowy pełni funkcję Komórki windykacyjnej zgodnie z „Instrukcją zarządzania należnościami trudnymi w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych - zadaniem Komórki jest dostarczanie Zarządowi niezależnych ocen jakości portfela kredytowego (na który składają się udzielone kredyty i pożyczki) i działania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie działalności kredytowej, a także rozpoznawanie i dokonywanie pomiaru ryzyka w portfelu – Komórka stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie zarządzania.

Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych:

- 1) współuczestniczy w projektowaniu oraz nadzorowaniu wdrożenia Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji), stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”,
- 2) opracowuje wewnętrzne regulacje Banku w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz zasady tworzenia rezerw celowych,
- 3) przygotowuje propozycje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych kategorii ryzyka zgodnie z obowiązującymi w Banku regulacjami,
- 4) prowadzi monitoring ekspozycji kredytowych, sporządza listę sygnałów ostrzegawczych, zapewnia możliwie najwcześniejsze wykrycie problemów lub potencjalnych problemów związanych z kredytami, zapewnia wykrycie i usunięcie niedociągnięć i braków w dokumentacji kredytowej oraz dokumentacji zabezpieczeń, ujawnia przypadki naruszania lub nieprzestrzegania przepisów oraz zasad Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym: ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem rezydualnym, ryzykiem kontrahenta, ryzykiem koncentracji) stanowiącej element „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”,
- 5) proponuje tworzenie i rozwiązywanie rezerw celowych, zapewnia odpowiedni poziom rezerw celowych i monitoruje sytuację ekonomiczno – finansową kredytobiorców,
- 6) monitoruje przestrzeganie limitów wewnętrznych i zewnętrznych dla ekspozycji kredytowych Banku ze szczególnym uwzględnieniem limitów jednostkowych,
- 7) weryfikuje zgodność umów kredytowych z decyzjami kredytowymi oraz na bieżąco aktualizuje Rejestr zabezpieczeń w systemie księgowym EuroBankNet PLUS,
- 8) ocenia adekwatność zabezpieczeń kredytowych Banku, podczas procesu klasyfikacji ekspozycji kredytowych poprzez analizę rynku nieruchomości, maszyn i urządzeń z uwzględnieniem obrotu i cen transakcyjnych na podstawie różnych niezależnych źródeł.

Komórka ds. kontroli wewnętrznej – ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku – stanowi drugi poziom zarządzania ryzykiem.

Komórka ds. kontroli wewnętrznej dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Komórki monitorującej ryzyko, Komórki ds. zgodności) z polityką Banku oraz regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Do obowiązków Komórki ds. kontroli wewnętrznej należy:

- 1) przeprowadzanie kontroli wewnętrznych na podstawie „Regulaminu systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, w tym „Instrukcji działania funkcji kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”, obejmujących badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku,
- 2) przeprowadzanie testowania pionowego i poziomego mechanizmów kontrolnych zgodnie z zakresem i częstotliwością określoną w planach testowania mechanizmów kontrolnych i dostosowaną do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności;
- 3) odpowiednie dokumentowanie kontroli wewnętrznych;
- 4) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych przez Komórkę ds. kontroli wewnętrznej;
- 5) dokumentowanie oraz weryfikacja matrycy funkcji kontroli.

Komórka ds. kadrowo - organizacyjnych – ma za zadanie m.in.:

- 1) projektowanie i przedstawianie Zarządowi Polityki kadrowej i płacowej Banku spójnej ze Strategią działania Banku oraz monitorowanie przyjętych w niej zasad oraz raportowanie zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
- 2) dokonywanie identyfikacji kluczowych stanowisk i sporządzaniu wykazu kluczowych stanowisk oraz „opisu wymaganych kwalifikacji” dla stanowisk będących kluczową funkcją (w tym sporządzanie Planu kadry rezerwowej tych stanowisk).

Informatyk – ma za zadanie m.in.:

- 1) monitorowanie i ocenę stanu systemów informatycznych i telekomunikacyjnych Banku,
- 2) obsługę i administrowanie systemami informatycznymi,
- 3) ewidencję oprogramowania i kontrola jego zgodności z obowiązującymi przepisami,
- 4) pełnienie funkcji Administratora Systemu Informatycznego,
- 5) przeprowadzanie testów ciągłości działania oraz uruchamianie planów awaryjnych, zgodnie z obowiązującymi procedurami w Banku,
- 6) sporządzanie analizy dot. bezpieczeństwa teleinformatycznego zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – stanowią pierwszy poziom zarządzania ryzykiem.

Audyt wewnętrzny - ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku – stanowi trzeci poziom zarządzania ryzykiem. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Komórki monitorującej ryzyko, Komórki ds. zgodności, Komórki ds. kontroli wewnętrznej) z polityką Banku oraz regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa. Zadania Audytu wewnętrznego są realizowane przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

1. Działalność Banku wiąże się z podejmowaniem ryzyka, więc odpowiednie zarządzanie ryzykiem ma fundamentalne znaczenie.

2. Prawidłowa i spójna kultura ryzyka w całym Banku, polegająca na: wdrożeniu i stosowaniu odpowiednich „Polityk w zakresie zarządzania ryzykami przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie”, dawaniu przykładów poprawnych działań, komunikacji celów i szkoleniach w zakresie ryzyka dla pracowników, a także stosowaniu odpowiedniego systemu motywacji, zachęcającego do prawidłowych postaw jest kluczowym elementem skutecznego zarządzania ryzykiem.
3. Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd, a także zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w formie Zasad kultury ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.

Identyfikacja, pomiar/szacowanie, monitorowanie, raportowanie oraz stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko:

Identyfikacja ryzyka - analiza na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy i fundusze własne. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:

- a) gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
- b) wykorzystania dostępnych baz danych,
- c) generowania raportów dotyczących ryzyka,
- d) udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
- e) analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych.

W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządzane są prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka.

Pomiar/szacowanie ryzyka - częstotliwość pomiaru lub szacowania ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz profilu i rodzajów ryzyka w działalności Banku. W ramach pomiaru Bank przeprowadza testy warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych są przeprowadzane w Banku na podstawie założeń zapewniających rzetelny pomiar lub szacowanie ryzyka. Zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte są w wewnętrznych procedurach.

Monitorowanie ryzyka - proces ciągłej, powtarzalnej, o charakterze długookresowym obserwacji danego typu zjawisk, kształtowania się wielkości parametrów przyjętych do oceny poziomu ryzyka. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczanie Radzie Nadzorczej, Komitetowi Audytu, Zarządowi i innym wskazanym przez Zarząd jednostkom organizacyjnym, komórkom organizacyjnym oraz stanowiskom organizacyjnym Banku informacji o zmianach wielkości i profilu ryzyka Banku.

Raportowanie ryzyka - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.

W Banku funkcjonuje system sprawozdawczości zarządczej, wspomagający proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku, na który składa się w szczególności raportowanie o ryzyku. Raportowanie o ryzyku:

- 1) zawiera rzetelne, dokładne i aktualne dane oraz dostarcza wykorzystywane w zarządzaniu ryzykiem informacje na temat rodzajów, wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku;
- 2) służy ocenie skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku i monitorowaniu przestrzegania limitów.

Stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Kontrolowanie ryzyka - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania wszystkich jednostek Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach.

W ramach kontroli ryzyka Bank zabezpiecza się przed ryzykiem lub je ogranicza, wprowadzając odpowiednie do skali i złożoności działalności Banku mechanizmy kontroli ryzyka, w szczególności stosuje limity dostosowane do wielkości i profilu ryzyka występującego w Banku. Przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku. Bank określa w procedurach zasady ustalania i aktualizowania wysokości wspomnianych limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania o wynikach tego monitoringu. Wysokość limitów dostosowana jest do zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów są odpowiednio udokumentowane.

W ramach kontroli ryzyka Bank określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, sposoby wyeliminowania tego przekroczenia oraz środki mające na celu zapobieżenie takim sytuacjom w przyszłości

Limity ograniczające ryzyko:

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku oraz do wielkości i profilu ryzyka występującego w Banku.
2. Limity, które Bank uznaje za istotne i mierzalne ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku.
3. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
4. Ustala się jako zasadniczą, roczną częstotliwość dokonywania weryfikacji (przeглядów) przyjętych limitów.
5. Weryfikacja (przeгляд) przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas weryfikacji (przeглядów) procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz podczas tworzenia Założeń do Planu ekonomiczno-finansowego.
6. Wartości limitów mogą być aktualizowane również w przypadku zaistnienia takiej konieczności - na podstawie bieżących potrzeb - w ciągu roku.
7. Zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów, dopuszczalne sytuacje i skala przekroczeń limitów, sposoby wyeliminowania tego przekroczenia, środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości oraz zasady ich weryfikacji (przeглядu) są określone w procedurach i instrukcjach dotyczących zarządzania poszczególnymi ryzykami.
8. Ustalanie i okresowa weryfikacja wewnętrznych limitów ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku.
9. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd w odpowiednich procedurach.
10. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu na ryzyko), określonego w Planie ekonomiczno-finansowym oraz w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.

Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem:

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System informacji zarządczej wspomaga proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku, opiera się on na następujących założeniach:

- 1) informacje będące przedmiotem „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” powinny pozwolić na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy Banku,
 - 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem Polityki zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyka koncentracji, które podlegają bezpośredniej kontroli Zarządu
 - 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1), Bank dokonuje odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
 - 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem Systemu sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie, raportując do Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej,
 - 5) w przyjętym Systemie sprawozdania przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty,
 - 6) jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu m.in. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej i audytu oraz kontroli zewnętrznych,
 - 7) System podlega kontroli Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Komórki ds. zgodności oraz badaniu Audytu wewnętrznemu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
3. W ramach Systemu Informacji Zarządczej wyróżnia się następujące rodzaje informacji:
- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
 - 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
 - 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
 - 4) ocenę adekwatności kapitałowej, w tym szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego,
 - 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
 - a) wykonanie Planu ekonomiczno-finansowego,
 - b) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
 - c) strukturę przychodów i kosztów,
 - d) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
 - 6) realizację zadań wynikających z regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
 - 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

2. Informacja o systemie kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Jordanowie funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie w Banku:

- 1) skuteczności i efektywności działania;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 2

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Jordanowie oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;

- 3) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§ 3

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne;
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne procesom istotnym.
3. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
 - 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w §1, z procesami w działalności Banku, które zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§ 4

System Kontroli Wewnętrznej i System Zarządzania Ryzykiem

1. W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach zarządzania (trzy linie obrony).
2. Na pierwszy poziom zarządzania (I linia obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku.
3. Na drugi poziom zarządzania (II linia obrony) składa się co najmniej:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
 - 2) działalność Komórki ds. zgodności oraz Komórki ds. kontroli wewnętrznej.
4. Na trzeci poziom zarządzania (III linia obrony) składa się Audyt Wewnętrzny SSOZ BPS, zgodnie z art. 22d ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.
5. Na wszystkich trzech poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie (w ramach testowania pionowego i poziomego).

§ 5

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. W Banku działa system kontroli wewnętrznej.
2. System kontroli wewnętrznej w Banku jest oparty na zasadzie I, II i III linii obrony (trzy niezależne poziomy zarządzania):
 - **I linia obrony - I poziom zarządzania** (Operacje biznesowe: funkcje operacyjne - realizowane na poziomie Banku- handel) sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika, oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego. Jest realizowana również przez wszystkie osoby, którym obowiązki kontrolne wyznaczono w zakresach czynności. Celem kontroli jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami, przepisami, a także bieżące reagowanie na niedomagania i uchybienia i monitorowanie mechanizmów kontrolnych.
 - **II linia obrony - II poziom zarządzania** (Funkcje Nadzorcze: kontrola finansowa,- Główny Księgowy, Komórka monitorująca ryzyko, Analityk kredytowy, Komórka ds. monitoringu i

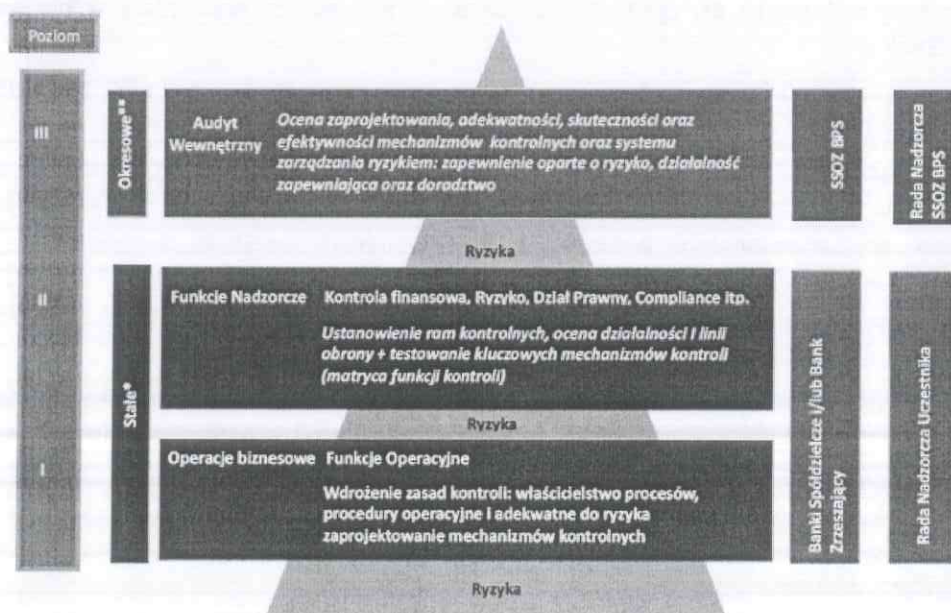
klasyfikacji ekspozycji kredytowych, Komórka ds. zgodności, Komórka ds. kontroli wewnętrznej) ma charakter ciągły i kompleksowy. Obejmuje tym samym ocenę: mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę prawidłowości realizacji funkcji zarządzania ryzykiem w działalności (w tym coroczną ocenę systemu szacowania adekwatności kapitałowej i ocenę realizacji Polityki wynagrodzeń, Politykę informacyjną dot. ujawnień, ład korporacyjny), ocenę skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,

➤ **III linia obrony - III poziom zarządzania** (Funkcja Audytu: niezależna, funkcja nadzorcza – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS).

Jest realizowana dwutorowo, tj. w formie inspekcji realizowanych w bankach, a także w formie stałego monitorowania sytuacji uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach czynności „zza biurka”; ma charakter kompleksowy i obejmuje tym samym ocenę: mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenę zgodności działania uczestników z przepisami prawa.

3. Kontroli wewnętrznej podlegają wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku w pełnym zakresie prowadzonej działalności.
4. Zadania audytu wewnętrznego w Banku wykonywane są przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. Kontrola wewnętrzna przeprowadzona jest zgodnie z rocznymi Planami testowania (kontroli wewnętrznej).
6. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznej określa „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, uchwalany przez Zarząd i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku.
7. Schemat struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie w ramach Struktury organizacyjnej Banku przedstawiono na poniższym schemacie

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie oparty jest na wytycznych SSOZ BPS

*Kontrole wpisane w przebieg procesu, wykonywane regulamie.

**Audyty realizowane przez komórkę audytu wewnętrznego w oparciu o Plan Audytu zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

Ponadto Schemat Struktury Organizacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie uwzględniający III poziomy zarządzania umieszczony jest na stronie internetowej www.bsjordanow.pl w zakładce „O Banku”.

§ 6

Kontrola realizowana na I Poziomie zarządzania

1. Celem kontroli realizowanej na I Poziomie Zarządzania jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
2. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz dodatkowo przez osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

§ 7

Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania to czynności kontrolne realizowane przez specjalne dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku Spółdzielczego w Jordanowie niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na I Poziomie zarządzania z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
2. Kontrola, o której mowa w ust.1 ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na II Poziomie zarządzania jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na I i II Poziomie zarządzania oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku.
3. W Banku funkcjonują adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności:
 - zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą: „Regulamin funkcjonowania Komórki do spraw zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”,
 - osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku,
 - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej,
 - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej, w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
 - powołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
 - odwołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą,
 - w Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w Komórce ds. kontroli wewnętrznej oraz w Komórce ds. zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach,
 - w Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę,
 - w przypadku zmiany na stanowisku kierującego Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.

- Pracownicy Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
4. Zadania Komórki ds. kontroli wewnętrznej precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:
 - 1) Kontrola zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przepisami prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi.
 - 2) Kontrola i ocena prawidłowości realizowanych zadań, sprawności organizacyjnej, celowości, gospodarności i rzetelności działania jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz wiarygodności informacji sporządzanych przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.
 - 3) Kontrola i ocena funkcjonowania systemów zarządzania ryzykami w Banku oraz ocena adekwatności kapitałowej.
 - 4) Ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku.
 - 5) Sporządzanie planów testowania skuteczności mechanizmów kontrolnych obejmujących wszystkie obszary działania Banku i wszystkie jednostki organizacyjne.
 - 6) Przeprowadzanie w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku kontroli kompleksowych, problemowych oraz doraźnych.
 - 7) Dokumentowanie matrycy funkcji kontroli.
 - 8) Zabezpieczanie tajemnicy bankowej i służbowej, troszczenie się o zabezpieczenie mienia Banku.
 5. Zadania Komórki ds. zgodności precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:
 - 1) Opracowanie regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności określającego co najmniej cel, zakres, strukturę i szczegółowe zasady działania komórki do spraw zgodności;
 - 2) Przeprowadzanie czynności wskazanych w pkt. 4-8 na podstawie Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności oraz procedur i metodyk;
 - 3) Odpowiednie dokumentowanie czynności wskazanych w pkt. 4-8;
 - 4) Identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez komórkę ds. zgodności;
 - 5) Ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
 - 6) Projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
 - 7) Monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
 - 8) Okresowe przekazywanie raportów o tej samej treści w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej.
 6. Osobą nadzorującą Komórkę ds. kontroli wewnętrznej i Komórkę ds. zgodności jest Prezes Zarządu.

§ 8

Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania realizowana przez Spółdzielnię System Ochrony BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na I i II Poziomie zarządzania, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
3. Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane w Załączniku nr 11 do Umowy Systemu Ochrony.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 9

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcje kontroli oraz Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Banku zapewnia niezależność Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników na tych stanowiskach.
3. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.
4. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnianie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
5. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej i Komitetowi Audytu raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności.
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
7. Zarząd Banku nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust.6

§ 10

Rada Nadzorcza Banku

1. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Komórki ds. zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu, oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.
3. Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu zarządzania, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
4. Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 3, na podstawie opinii Komitetu Audytu.
5. Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust.3.

6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza Politykę Zgodności Banku;
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

§ 11

Komitet Audytu Banku

1. Komitet Audytu Banku dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej oraz oceny na podstawie przedstawionych raportów przez Zarząd Banku wyników, identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.
2. Komitet Audytu raportuje swoje oceny opisane w ust.1 do Rady Nadzorczej Banku.

§ 12

Zarząd, Komitet Audytu i Rada Nadzorcza

1. Zarząd Banku odpowiada za projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Komitet Audytu Banku opiniuje skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie raportów uzyskanych od Zarządu Banku.
3. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku na podstawie informacji uzyskanych od Komitetu Audytu Banku.
4. Przepisy §9 - 11 stosuje się odpowiednio do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku w zakresie odpowiedzialności za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

3. Polityka w zakresie wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku:

1. Polityka w zakresie wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku realizowana była w 2017 roku zgodnie z przyjętą Uchwałą Zarządu oraz Uchwałą Rady Nadzorczej „Politykę wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” zastępującą „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
2. Wprowadzenie „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” ma na celu:
 - a) określenie stałych i zmiennych składników wynagrodzeń pracowników na stanowiskach istotnych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Jordanowie, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r.
 - b) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowany przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka,
 - c) wspieranie realizacji Strategii działania Banku i Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie oraz ograniczanie konfliktu interesów w Banku Spółdzielczym w Jordanowie.
3. Zasadami Polityki objęte są wynagrodzenia pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Za istotny wpływ na profil ryzyka Banku uznaje się możliwość podejmowania decyzji finansowych w stosunku do jednego podmiotu, na podstawie udzielonego przez Zarząd Banku pełnomocnictwa w kwocie przekraczającej 2% funduszy własnych.

4. Zgodnie z przyjętą przez Bank zasadą proporcjonalności jako menadżerów traktuje się wyłącznie członków Zarządu związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:
 - a) Bank jest działającą na rynku lokalnym instytucją spółdzielczą, świadczącą podstawowe usługi bankowe,
 - b) Struktura organizacyjna Banku nie jest skomplikowana,
 - c) Decyzje w zakresie inwestycji kapitałowych i decyzje kredytowe powyżej 50 tys. zł są podejmowane przez Zarząd,
 - d) Zarząd decyduje o profilu podejmowanego ryzyka, a także o jakości zarządzania zarówno w pionie handlowym jak i finansowo-księgowym.
5. Przyznane menadżerowi zmienne składniki wynagrodzeń, wypłacane są w 60% w formie pieniężnej, niezwłocznie po ich przyznaniu, natomiast wypłata pozostałej części 40% odroczonego wynagrodzenia zostaje zdeponowana na „indywidualnym koncie” każdego menadżera.
6. Wypłata całości zmiennych składników wynagrodzenia uzależniona jest od pozytywnej oceny przez Radę Nadzorczą realizacji Strategii działania Banku, Strategii zarządzania ryzykami, Polityk w zakresie zarządzania ryzykami i Planu ekonomiczno-finansowego.
7. Oceny efektów pracy menadżerów dokonuje się w oparciu o wyniki całego Banku.
8. Oceny efektów pracy menadżerów będących członkami Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza.
9. Ocena efektów pracy każdego menadżera, pod kątem wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń odbywa się corocznie po zakończeniu roku obrotowego i po uprawomocnieniu się uchwał Walnego Zgromadzenia za poprzedni rok obrachunkowy.
10. Pozytywna ocena danego członka Zarządu po każdym okresie oceny jest udzielana, jeżeli spełnione zostały łącznie wszystkie obligatoryjne warunki oraz spełniony został co najmniej jeden warunek, spośród fakultatywnych warunków określonych w „Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie”.
11. „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz jej realizacja podlega ocenie przez Radę Nadzorczą na podstawie przeprowadzonej weryfikacji. Ocena jest przekazywana Zebraniu Przedstawicieli w ramach Sprawozdania Rady Nadzorczej.

4. Informacja o powołaniu komitetu ds. wynagrodzeń

Uwzględniając – zgodnie z przepisami Ustawy Prawo bankowe – wielkość Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizację oraz charakter, skalę i stopień złożoności działalności, Bank nie powołał komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

5. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Artykuł 22aa Ustawy Prawo bankowe określa wymogi, które powinny być spełnione przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Wymogi te obejmują:

- 1) kwalifikacje, tj. posiadanie wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednich do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawanie rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków,
- 2) pełnienie ograniczonej liczby funkcji członka Zarządu lub Rady Nadzorczej w innych podmiotach,
- 3) zdolność do kierowania się niezależnością osądu,
- 4) odpowiedniość z punktu widzenia potrzeby zapewnienia niezbędnych kwalifikacji danego organu jako całości (kwalifikacji kolektywnych).

Oceny odpowiedności członków Rady Nadzorczej dokonuje Komisja ds. odpowiedności lub Komisja Skrutacyjna oraz oceny odpowiedności. Komisja jest powoływana na każdym Zebraniu Przedstawicieli dokonującym oceny odpowiedności. W skład Komisji nie mogą wchodzić członkowie Rady Nadzorczej. Ocenie odpowiedności podlega każdy z kandydatów/członków Rady Nadzorczej oraz sama Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny. Każdy z kandydatów/członków Rady Nadzorczej podlega indywidualnej ocenie kwalifikacji, jak również ocenie reputacji. Rada Nadzorcza, jako organ, podlega kolegialnej ocenie kwalifikacji.

Rada Nadzorcza przeprowadza coroczną ocenę odpowiedności poszczególnych Członków Zarządu Banku. Ocenie odpowiedności podlega każdy z kandydatów/członków Zarządu oraz sam Zarząd, jako organ kolegialny.

Każdy z kandydatów/członków Zarządu podlega indywidualnej ocenie kwalifikacji, jak również ocenie reputacji. O wyniku oceny kolegialnej zawiadamiani są członkowie Zarządu na posiedzeniu Rady Nadzorczej bezpośrednio po jej wystawieniu.

Komisja dokonuje weryfikacji oświadczeń członków Zarządu składanych każdego roku oraz w razie gdy wystąpiły zdarzenia mogące wpływać na ocenę odpowiedności. O wynikach przeprowadzonych weryfikacji oświadczeń członków Zarządu Komisja informuje Radę Nadzorczą poprzez złożenie sprawozdania, zawierającego przygotowane oceny odpowiedności. Na podstawie sprawozdania Komisji, Rada Nadzorcza dokonuje ocen odpowiedności, których wyniki powinny zostać przedstawione na Walnym Zgromadzeniu/Zebraniu Przedstawicieli przed odbyciem głosowania dotyczącego przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Banku oraz głosowań w sprawie udzielenia absolutorium.

Skład oraz zasady funkcjonowania Zarządu, a także etyka osób wchodzących w jego skład nie budzą wątpliwości. Zarówno członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej spełniają wymagania określone w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jordanowie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w informacji podlegającej ujawnieniu Banku Spółdzielczego w Jordanowie są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem, jak i system kontroli wewnętrznej są odpowiednie z punktu widzenia profilu i Strategii ryzyka Banku oraz prowadzonej działalności.

System zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej ocenia się jako dostosowane do skali i profilu działania oraz generowanego ryzyka. Bank spełnia wymogi kapitałowe wynikające z zapisów Prawa bankowego oraz Uchwał nadzorczych, a fundusze własne w pełni pokrywają wszystkie ryzyka występujące w Banku.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jordanowie zatwierdza niniejsze „Ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom według stanu na dzień 31.12.2017 r.”, w których umieszczono informacje na temat ryzyka, omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, oraz które zawierają kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank Spółdzielczy w Jordanowie.

Imię i nazwisko

Stanowisko

Data i podpis

Agnieszka Mroszczak**Prezes Zarządu**

08.06.2018r.

Imię i nazwisko

Stanowisko

Data i podpis

Halina Trzop**Wiceprezes Zarządu
ds. Handlowych**

08.06.2018r.

Imię i nazwisko

Stanowisko

Data i podpis

Kazimierz Rusin**Wiceprezes Zarządu
ds. Finansowo-Księgowych**

08.06.2018r.

Informacja na temat ogólnego profilu ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

W roku 2017 nie wystąpiły istotne zmiany w profilu ryzyka Banku, a działania podejmowane przez Bank zapewniały stabilny oraz zrównoważony rozwój. Na dzień 31.12.2017 r. Bank nie posiadał portfela handlowego oraz nie przeprowadzał transakcji pochodnych obarczonych ryzykiem rynkowym. Stosowane w Banku Strategie, Polityki oraz metody zarządzania ryzykami, w tym również poziom limitów dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko zapewniały prowadzenie bezpiecznej i rentownej działalności.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące ogólny poziom (profil) ryzyka:

Wskaźniki finansowe

	(w tys. zł)
	Wykonanie 31.12.2017 r.
Należności od podmiotów niefinansowych i budżetu netto	241 002
Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie zgodnie z Rekomendacją S brutto	172 551
Detaliczne ekspozycje kredytowe zgodnie z Rekomendacją T	21 913
Lokaty międzybankowe	26 859
Papiery wartościowe wg wartości bilansowej	43 685
Depozyty terminowe (nominał)	204 046
Ilość rachunków rozliczeniowych (ROR, bieżące w PLN i walutach)	8 596 szt.
Suma bilansowa	369 789
Przychody	17 735
Koszty	14 282
Zysk brutto	3 453
Zysk netto	2 908
Wynik z tytułu odsetek	9 579
Fundusze własne	31 553
Kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)	26 237
Kapitał TIER 1	26 237
Kapitał TIER 2	5 316
Współczynnik kapitałowy	15,12 %
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	15,12 %
Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1	12,57 %
Współczynnik kapitału TIER 1	12,57 %
Wskaźnik dźwigni	6,93 %

Projekcja podstawowych wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka

(w tys. zł)

	Wykonanie 31.12.2017 r.
Ryzyko kredytowe	
Udział kredytów w sumie bilansowej	66,75 %
Wskaźnik pokrycia kredytów funduszami własnymi	12,78%
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	1,53%
Średni wskaźnik LtV (bieżący)	32,01%
Ryzyko płynności i finansowania	
Udział aktywów trwałych w sumie bilansowej	1,18%
Udział środków płynnych w sumie bilansowej	26,88%
Luka płynności krótkoterminowej (M1)	48 191
LCR	130 %
Ryzyko stopy procentowej	
Marża procentowa	2,34%
Ryzyko operacyjne	
Koszty ryzyka operacyjnego nie wyższe niż 2 % funduszy własnych Banku	6
Wskaźnik rotacji kadr	7,4 %
Ryzyko walutowe	
Skala działalności walutowej jako % aktywów	3,28%
Pozycja całkowita	4

Niniejszą Informację zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu w dniu 08.06.2018 r.

 BANK SPÓŁDZIELCZY
w Jordanowie